Poštnina plačana v gotovini.
Leto XXII., št. 136
Ljubljana, sreda 11. junija 1941-XIX
Cena Din 2 — cent. 60

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 34-92 in 33-92.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 30.— Din, Za inozemstvo 50.— Din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26.

Rokopisi se ne vračajo.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Visoke besede Duceja slovenskim zastopnikom

Duce je izjavil, da bo o prvi priliki z veseljem stopil v neposredni stik s prebivalstvom nove Ljubljanske pokrajine

Rim, 9. junija

O priliki sprejema slovenske poklonitvene deputacije je Duce izjavil, da je zelo vesel, da lahko v Rimu pozdravi člane sveta Ljubljanske pokrajine. Zagotovil je, da bo posebno proučil moralne in gospodarske potrebe celotnega slovenskega prebivalstva te province in jim ugodil po posredovanju tovariša Graziolija, do katerega ima popolno in brezpogojno zaupanje.

Strogo se bodo izvajala določila, ki jih vsebuje statut, s katerim je bilo ustvarjeno posebno stanje za novo Pokrajino, zlasti še glede jezika in kulture.

Glede na povabilo, ki mu je bilo izraženo, je Duce izjavil, da bo ob prvi priliki z veseljem stopil v neposredni stik s prebivalstvom nove Ljubljanske pokrajine.

Končno je dodal, da bodo tudi tokrat, kakor je navada fašističnega režima, besedam neposredno sledila dejanja in bo Ljubljanska pokrajina dosegla rešitev vseh svojih gospodarskih, duhovnih in kulturnih vprašanj.

Praznik Kr. Mornarice

Tretji slavnostni dan Kr. Mornarice sovpada s prvo obletnico vojne objave Angliji. Mlada, toda ponosna italijanska mornarica je vrgla rokavico izziva najmogočnejšemu brodovju sveta, da stre dolgoletno pomorsko hegemonijo dednega sovražnika italijanskega pomorstva.

Italijanska Mornarica čuva pravice italijanskega naroda ter učinkovito deluje na vseh frontah. Danes, dokler grme topovi, ni čas, da bi se delal končni obračun, ki je sicer zelo aktiven. Obračun se bo delal takrat, ko bodo znani podatki o bojih, o spopadih, o zvestem stražarjenju in o prevozih oboroženih množic, podatki, ki bi delali čast vsakemu drugemu brodovju. Italijansko vojno brodovje, ki »danes pozna in premaguje daljave in težave ter bije sovražnika na Oceanih«, se ne ustavlja niti trenutek pri doseženih ciljih, ker ga nje junaški duh vodi vedno k novim bitkam in novim zmagam.

Najmogočnejša in najstarejša mornarica sveta, ki je v svoji oholosti mislila, da lahko predpisuje zakone tudi v našem morju in da je izključna gospodarica Sredozemlja, si je utvarjala, da je pri Tarentu za vselej likvidirala italijansko pomorsko moč. Ta velika pomorska sila je še vedno v hudi borbi z italijansko mornarico ter dobiva od nje opasne in občutne udarce. Italijansko brodovje ne čuva samo pomorskih potov, marveč je v preteklih mesecih prevozilo v Albanijo celo vojsko: vsak dan je bilo v stiku z italijanskimi posestvi v Egejskem morju kljub silno utrjenim strateškim oporiščem sovražnika in kljub 500.000 tonam vojnih ladij, ki jih je proti njim postavila Anglija.

Če pomislimo na velike pomorske bitke, na izkrcavanja, na izvidniška podjetja, na predrzne akcije brzih čolnov ter na pogumne spopade z našimi torpedovkami, moramo priznati, da je vse to himna zmage, ki jo mora nesebično junaštvo naposled vsekakor doseči. Ne glede na strateški položaj britanskih oporišč in na številčno nadmoč angleških ladij je britanski pomorski promet po stari tradicionalni in imperialni poti prekinjen. Italijanske podmornice so plule skozi skrbno zastraženo in močno utrjeno Gibraltarsko ožino ter sodelujejo z nemško mornarico pri napadih na angleški otok. Nedavno se je na neko italijansko oporišče vrnila skupina podmornic, ki je v Rdečem morju nasprotovala sovražniku ter so njeni podvigi edinstveni v zgodovini italijanske mornarice.

Pogumni mornarji, ki so našli svoj konec v globočinah morja, vsi tisti, ki so se bojevali in se še bojujejo v Sredozemlju, v Atlantiku in v Rdečem morju, so trdno jamstvo za dokončno zmago. Italijanski mornar je zelo zaslužen za domovino. Temu dejstvu je dal najboljšega izraza sam Duce s svojo nedavno poslanico, v kateri je po pravici označil visoke vrline poveljnikov in posadk, rimsko mirnodušnost ranjencev ter veliko število padlih, ki so Kr. Mornarico odeli z neminljivo slavo. V tej zavesti praznuje mornarica svoj tretji praznik ter začenja drugo vojno leto.

★

Rim, 10. jun. r. V mestih, kjer so poveljništva mornarice, so zvezni tajniki skupaj s predstavniki krajevnih bojevniških zvez, načelniki Gila in predsedniki pokrajinskih zvez ranjencev in bojevnikov kakor tudi poveljnikov oddelkov Vojske, izročili Vojni Mornarici svoje pozdrave. Na ta način so pokazali tesne zveze, ki vežejo fašistični narod z njegovo mornarico. V Rimu je bil Dan Mornarice posebno slovesno praznovan s počastitvijo Neznanega vojaka kakor tudi vojakov padlih za revolucijo. S temi proslavami je Kr. Mornarica počastila junaški spomin svojih slavnih padlih mornarjev. Ob straneh stopnjišča Vittoriana so bili postavljeni na desni podčastniki Kr. Mornarice, na levi pa mornarji. Na trgu pred spomenikom so bili na eni strani višji in nižji častniki vojne mornarice, reprezentanca častnikov drugih Oboroženih Sil, na drugi strani pa častna četa Kr. Mornarice z orožjem, godbo in zastavo. Na trgu se je zbrala velika množica. Ob vznožju stopnjišča so stali Duca del Mare, s podtajnikom admiralom Riccardijem, skupina admiralov in inspektorji vojne mornarice. Ko je prispel Duca del Mare v spremstvu admirala Cavagnarija, je skupina uglednih osebnosti počasi stopila na stopnjišče, med tem ko je godba igrala pesem o Piavi. Potem, ko je pred spomenikom sprejel veliki admiral skupno z drugimi visokimi osebnostmi, ki so mu sledile, predpisane vojaške časti, so se vsi mirno ustavili, med tem pa sta dva mornarja položila na spomenik velik lovorjev venec. V pobožni in popolni tišini, ki je vladala na trgu je množica pozdravljala z rimskim pozdravom. Ko je bila ceremonija končana, je godba zaigrala mornariško himno, med tem ko je skupina admiralov zopet zapuščala stopnjišče. Nekaj časa pozneje je bila slična ceremonija počastitve na Kaptolskem griču na grobu junakov, padlih za revolucijo, kjer je bila ceremonija zaključena z »Giovinezzo«.

Letalska bitka južno od Malte

Odbiti manjši angleški izpadi pri Tobruku — Podmornice so potopile na Atlantiku v sovražnem konvoju devet parnikov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 10. junija naslednje vojno poročilo št. 370:

V srednjem Sredozemlju, južnozapadno od Malte, so se naša letala spopadla v letalski bitki s sovražnimi lovskimi letali. Eno sovražno lovsko letalo je bilo sestreljeno; eno naše letalo se ni vrnilo na oporišče.

V Severni Afriki, na fronti pri Tobruku, so bili že v početku odbiti manjši sovražni poskusi izpadov. Naše topništvo je z vidnimi uspehi obstreljevalo baterije in municijska skladišča v Tobruku. Skupine italijanskih in nemških letal so napadle protiletalske postojanke in obrambne naprave na področju pri Tobruku in pri Marsa Matruchu. V Tobruku so bili povzročeni požari in škoda. Dve sovražni letali tipa Hurricane so nemška lovska letala sestrelila.

V noči na 9. junija je sovražnik izvršil znova letalske napade na Tripolis in na Bengazi.

V Vzhodni Afriki, v Galli in Sidamu, se med živahnimi boji nadaljujejo pokreti naših in sovražnih kolon, ki jih ovira slabo vreme. Na področju pri Gondarju je sovražnik bombardiral in s strojnicami obstreljeval trdnjavo Debra Tabor ter potem ponovil poziv k predaji, ki ga je naša posadka odbila.

Naše podmornice na Atlantiku so napadle važen sovražni konvoj in so potopile 9 parnikov s skupno 63.000 tonami.

Opustošenje na Malti

Nekje na bojišču, 10. jun. s. Italijanske letalske sile, ki operirajo na srednjem Sredozemskem morju, so zadnje dni ojačile svoje napade na letališča na otoku Maltt. Podnevi so bila na delu izvidniška letala, ki so fotografirala posamezne sovražne objekte ali tudi v nizkih poletih napadala. Letalski napadi večjih skupin italijanskih bombnikov so bili izvedeni v glavnem na letalska oporišča v Mikabi, La Veneziji in Hal Faru. V službenih poročilih so bili ti napadi že ponovno obeleženi, bilo bi pa napačno meniti, da bi kljub številnim napadom — do pričetka vojne je bila Malta skupno že nad 600krat napadena — italijanskih in nemških letalskih sil ostale sovražne letalske sile, ki so razmeščene na otoku, nesposobne za borbo.

Na otoku Malti so, kakor znano, številne velike kaverne, v katerih si je sovražnik nakopičil mnogo letalskega materiala. Bombe v te kaverne ne prodro, zato pa so bili doseženi vsi potrebni učinki na letališčih. Razdejane so bile vse stavbe,, razrvana vsa vzletišča in porušeni tudi vsi utrdbeni objekti okrog njih. Sovražnik je storil vse, da bi preprečil škodo, ki mu jo lahko povzroče italijanski letalski napadi, vendar pa mu ni uspelo, da bi ohranil svoje letalske sile na otoku tako, da bi lahko z njega sprožil pomembnejše letalske napade na Italijo. Letalsko oporišče na Malti je bilo na tak način izločeno iz angleškega strateškega sistema. To je bila tudi naloga neprestanih letalskih napadov na letališča na tem otoku.

Nemško vojno poročilo

Uničevanje angleškega trgovskega brodovja — Uspešni letalski boji

Berlin, 10. jun. d. Vrhovno vojno poveljništvo je izdalo danes naslednje poročilo:

Letalstvo je potopilo na angleški južni obali in na Atlantskem oceanu tri tovorne ladje s skupno 10.000 tonami. Dve nadaljnji trgovski ladji sta bili na Atlantiku in na višini Portlanda tako hudo poškodovani, da se lahko računa tudi z njihovo izgubo. V Bristolskem kanalu je bila oborožena sovražna ladja za prevoz goriva zadeta z bombo.

V Severni Afriki so bili zavrnjeni sovražni napadalni oddelki pred nemško-italijanskimi postojankami pri Tobruku. Oddelki nemškega in italijanskega letalstva so bombardirali angleške topniške postojanke in obrambne naprave pri Tobruku in Marsa Matruchu.

V letalskih bojih nad Kanalom in nad Severno Afriko kakor tudi pri poskusih za polete nad zasedeno ozemlje je izgubil sovražnik 10 letal. Sedem letal so sestrelili lovci, eno pa protiletalsko topništvo. Stražni čolni so na Severnem morju sestrelili dve angleški vojni letali. S tem je ta stražna flotilja v treh dneh uničila 4 angleška bojna letala.

Vojnega delovanja sovražnika nad nemškim ozemljem ni bilo niti podnevi niti ponoči.

V vojni proti angleškemu preskrbovalnemu ladjevju so bili posebno uspešni letalski oddelki generalnega polkovnika Stumpffa. V tednu od 1. do 7. junija so potopili 11 ladij s približno 80.000 tonami in hudo poškodovali še 15 drugih ladij. S tem je ta oddelek od 1. februarja 1941 dalje uničil v celoti 33 trgovskih ladij z 208.000 tonami in poškodoval 86 parnikov.

Letalski boji nad Rokavskim prelivom

Berlin, 10. jun. s. Nad Rokavskim prelivom je prišlo včeraj do letalskih spopadov. V popoldanskih urah so nemški lovci sestrelili dve angleški letali tipa Spitfire, eno sovražno letalo pa je bilo zadeto in hudo poškodovano ter se je skušalo vrniti na angleško stran.

Zvečer se je zvedelo, da je nemški bombnik za velike polete 500 km zapadno od Farörskih otokov z bombami zadel angleški 3.000-tonski trgovinski parnik. Ladja je obstala in se je pričela potapljati. Posadka se je rešila v čolne. V bližini je bila zadeta tudi 5.000-tonska ladja, ki se je vnela.

Berlin, 10. jun. s. Naknadno se je zvedelo, da so nemška lovska letala v soboto zjutraj ob norveški obali ustavile nekaj angleških bombnikov in jih prisilila k umiku. Druge bombnike je odbilo protiletalsko topništvo v trenutku, ko so skušali prodreti nad francosko obalo. Štiri letala tipa »Bristol Blenheim« so bila sestreljena.

Na Severnem morju so sovražna letala napadla nekaj nemških stražnih ladij, ki jim je uspelo s spretnimi manevri izogniti si napadalcem. S svojim protiletalskim topništvom so sestrelile dve angleški letali.

San Sebastian, 10. junija. ir. Iz Londona javljajo, da so nemška letala preteklo noč bombardirala predvsem neko točko ob južni obali Anglije.

Po angleškem porazu na Kreti

Berlin, 10. jun. ir. Posebni dopisnik agencije DNB se bavi z angleškimi uradnimi poročili o izgubah, ki so jih Angleži pretrpeli na Kreti. Angleži sami so morali priznati velike izgube na moštvu in vojnem materialu na Kreti. Tako so javili, da so izgubile avstralske in novozelandske čete na Kreti 64 % moštva, poleg tega pa je bilo ujetih 10.000 angleških in 5000 grških vojakov.

Glede velikega nemškega letalskega napada na Aleksandrijo v soboto ponoči pripominjajo v nemških krogih, da je bil napad posledica vojaških operacij v zadnjem tednu. Bombe so povzročile v Aleksandriji velike požare in veliko škodo, zlasti v pristanišču in petrolejskih skladiščih. Po tem novem udarcu, je postal položaj angleškega vojnega brodovja v Sredozemlju nad vse težak.

»Völkischer Beobachter« komentira imenovanje generala Cornwalla za vrhovnega poveljnika angleške vojske v Egiptu ter vprašuje, ali naj bi bil Cornwall odslej Wavellov pomočnik ali pa naj bi imel nalogo, da nadzira Wavellove strateške načrte. Vsekakor je odslej položaj Wavella, ki so ga imenovali »Napoleona puščave«, zasenčen.

Angleške skrbi naraščajo

Spoznanje londonskega lista o varljivosti angleških upov

Rim, 10. junija s. Zanimiv članek, ki odkriva skrbi Anglije spričo sedanjega vojnega položaja, objavlja »Daily Herald«, ki piše med drugim:

Povedati moramo, kar se povedati ne sme. Anglija lahko izgubi vojno! Dvajset mesecev je bila ta možnost izključena, po prepričanju vseh dobromislečih ljudi. Dvajset mesecev smo si dajali pogum z visokodonečimi besedami. Vedno smo bili opogumljeni s svojo vero v neizčrpnost virov angleškega imperija. Opajali smo se tudi z mislijo, da bodo naši neizčrpni viri še povečani z neomejenimi zalogami Amerike. Noben poraz ni za nas ničesar pomenil, vedno smo se bodrili z besedami o »končni zmagi«. Končna zmaga je pa nevarna beseda, ki prikriva neštete pomanjkljivosti. Naj se nered nadaljuje, kaj nas briga, kako je v resnici, izgubljajmo čas, odpočijmo se na svojih izmišljenih lovorjevih vencih, vse se bo končno le dobro izšlo. Tako smo govorili in to so besede fantazije, ki vzpodbuja k veri v »končno zmago«. Vrženi smo bili iz Norveške, iz Francije, iz Nizozemske, iz Belgije, iz Libije in iz Grčije. Vsaka teh epizod je bila hud poraz, toda vselej je bil poraz prikazan javnosti samo kot neuspeh, kot slučajen dogodek in kot ugodno znamenje za končno zmago.

Položaj Anglije je bil resen od dneva, ko smo vstopili v vojno. Naše upanje v zmago bi moralo biti zgrajeno na prepričanju, da se je treba boriti, kakor se doslej še nikoli ni borilo, v vsaki fazi vojne. Obtožili so nas hinavščine Učili so nas podcenjevati sovražnika. Začnimo vendar misliti razboritejše, pripravimo se na nova iznenadenja, pomnožimo svoje sile in priznajmo odkrito, da je končna zmaga možna samo tedaj, ko bodo mobilizirane vse človeške in materialne energije imperija. Toda zelo daleč smo od vsega tega.

Izgredi v ameriških letalskih tvornicah

New York, 10. jun. ir. V letalskih tvornicah North American Aviation Co., ki so jih zasedli oddelki vojske, so se pripetili incidenti. 16 stavkujočih je moralo vojaštvo aretirati, ker niso hoteli prenehati stavke kljub vsem grožnjam. Ameriške oblasti se boje, da se bodo incidenti še pomnožili.

New York, 10. jun. m. Ko je ameriška vojska zasedla tvornico North American Aviation Co. v Englewoodu, je morala nasproti stavkujočim delavcem nastopiti celo s plini-solzavci. Tvornice imajo naročil za izdelavo letal za Anglijo in Zedinjene države v vrednosti 200 milijonov dolarjev.

Nerednosti v ameriški vojni produkciji

New York, 10. jun. d. »New York Sun« poroča, da je bilo v ameriški vojni produkciji v zadnjih tednih po nepotrebnem zapravljenih 250 milijonov dolarjev. Poslanec Engel je zaradi tega vložil interpelacijo v kongresu,

Inserirajte v „Jutru“!

Hude izgube angleške mornarice

V bitki za Kreto je bila potopljena tudi križarka „Calcutta“ in dva rušilca

Rim, 10. jun. s. Počasi prihajajo tudi iz angleških virov na dan podatki o velikih izgubah angleške vojne mornarice v bitki za Kreto. Po dolgem času je angleška admiraliteta priznala, da je angleška vojna mornarica na vzhodnem Sredozemskem morju izgubila še eno križarko in dva rušilca. Potopile so jih letalske sile osi. Komunike admiralitete pravi, da so bili potopljeni protiletalska križarka »Calcutta« in rušilca »Hereward« in »Imperial«.

Protiletalska križarka je izpodrivala 4.200 ton. Iz ladjedelnice je bila splovljena ob koncur svetovne vojne. Pred kratkim je bila modernizirana in prilagodena novim vojnim metodam. Oborožena je bila z 10 brzostrelnimi topovi po 102 mm in s 16 protiletalskimi strojnicami po 400 m. Razvijala je brzino 29 vozlov na uro. Njena posadka je štela 440 ljudi.

Rušilec »Hereward« je bil splovljen iz ladjedelnice pred petimi leti. Pripadal je razredu »Hero«, ki šteje 66 enakih ladij. Ta 1.335-tonska ladja je bila oborožena s 4 topovi po 120 mm, 8 strojnicami po 40 mm ter 8 cevmi za torpeda po 533 m. Njena brzina je znašala 35.5 vozlov na uro. Posadka je štela 145 častnikov in mornarjev. Dve enaki ladji, »Hostil« in »Hiperion«, sta bili prav tako potopljeni na Sredozemskem morju.

Rušilec »Imperial« razreda »Icarus« je bil zgrajen l. 1937. Izpodrival je 1.370 ton vode. Oborožen je bil s 4 topovi po 120 mm, 8 strojnicami po 40 mm in 10 torpednimi cevmi po 533 m. Razvijal je brzino 36 vozlov na uro. Tudi njegova posadka je štela 145 mož. Od razreda, ki mu je pripadal ta rušilec, sta bila po dosedanjih priznanjih admiralitete potopljena tudi še rušilca »Imogen« in »Ivanhoe«. Rušilcev razreda »Icarus« je bilo vseh skupaj 6.

Rim, 10. jun. s Angleška admiraliteta je objavila, da sta bili potopljeni nadaljnji dve pomožni križarki in sicer »Thistle« in »Evesham«.

Berlin, 10. jun. d. Angleška admiraliteta je snoči v novem komunikeju priznala izgubo protiletalske križarke »Calcutta« in dveh rušilcev, ki so bili z velikimi izgubami potopljeni o priliki evakuacije s Krete. S tem je Churchill priznal nove izgube, ki jih je v bojih pri Kreti utrpela angleška vojna mornarica. Dne 27. maja so Angleži javili izgubo 2 križark in 4 rušilcev, 29. maja pa še izgubo križarke »York«. Tretjo serijo so objavili Angleži šele sedaj, ko so boji okoli Krete že 16 dni končani.

San Sebastian, 10. jun. d. Potniki, ki so prispeli iz Anglije, poročajo, da je bil že v septembru lanskega leta v pristanišču v Dovru med nemškim letalskim napadom potopljen angleški rušilec »Paddington« (1540 ton).

Bardossy poroča Horthyju

Budimpešta, 10. jun. s. Madžarski ministrski predsednik grof Bardossy je bil včeraj v avdienci pri regentu, kateremu je poročal o razgovorih, ki jih je imel v Rimu. Za drevi je napovedana seja ministrskega sveta, na kateri bo Bardossy obširno poročal o svojem potovanju po Italiji. Posebno poročilo o tem bo podal tudi na seji obeh parlamentarnih odborov za zunanje zadeve, ki se bosta sestala še ta teden. Jutri bo seja vodstva vladne stranke, ki jo bo vodil Bardossy.

Hrvatski poslanik pri dr. Göbbelsu

Berlin, 10. jun. d. Propagandni minister dr. Göbbels je sprejel danes hrvatskega poslanika v Berlinu dr. Benzona.

Berlin, 10. jun. s. Snoči je italijanski veleposlanik Dino Alfieri priredil večerjo na čast hrvatskemu poslaniku v Berlinu dr. Benzoni. Večerje se je udeležilo mnogo diplomatskih osebnosti in višjih funkcijonarjev nemškega zunanjega ministrstva.

Madžarski vojni minister pri papežu

Vatikansko mesto, 10. jun. ir. Papež je sprejel v privatni avdienci madžarskega vojnega ministra Bartho in njegovo soprogo.

Pred odpoklicem japonske delegacije iz Batavije

Tokio, 10. jun. d. Kakor javljajo iz merodajnih japonskih krogov, bo najbrže japonska trgovska delegacija, ki se pogaja v Bataviji z vlado Nizozemske Vzhodne Indije, že v kratkem odpoklicana. V posvetovanjih med predstavniki japonske vlade in vojske bo že prihodnje dni sprejeta odločitev glede nadaljnega zadržanja Japonske napram Nizozemski Vzhodni Indiji.

Požar na angleškem parniku v Buenos Airesu

Buenos Aires, 10. jun. d. Angleški oboroženi trgovski parnik »Bacchia«, ki je bil naložen z juto, je požar v tukajšnji luki popolnoma uničil. Vse kaže, da so požar zanetili člani posadke ladje, ki je bila sestavljena iz samih Indijcev.

Neznano letalo nad Gibraltarjem

Algeciras, 10. jun. ir. Drugič v teku zadnjih 24 ur je bilo nad Gibraltarjem opaženo izvidniško letalo neznane narodnosti. Ko je letalo preletelo trdnjavo, je angleško protiletalsko topništvo pričelo streljati, vendar pa letalo ni bilo zadeto, čeprav je letelo nizko nad ciljem.

Boji v Siriji in Libanonu

Francosko uradno poročilo o napadu angleških in de Gaullovih čet

Vichy, 10. jun. d. Francosko vojno ministrstvo je objavilo snoči novo službeno poročilo o bojih v Siriji. Poročilo javlja med drugim:

Angleške čete in degaullisti so v nedeljo popoldne in v ponedeljek dopoldne ojačili svoje napade. Med Džebel Drusom in gorovjem Hermonom je sovražnik napadel z znatnimi silami, med drugim tudi z velikim številom oklopnih edinic. Francoski zaščitni oddelki so s podporo topništva in letalstva branili vsak meter zemlje in so prizadeli sovražniku znatne izgube. Več oklopnih vozil je bilo uničenih.

Ob obali v južnem Libanonu so bili sovražni oddelki konjenice in oklopnih edinic pognani nazaj preko reke Litani. Fronta poteka sedaj v črti Litani-Mersadžin-Kumetra-Serkunet, kjer so povsod v teku hudi boji.

Angleška letala so ponovno napadla z bombami letališča v Alepu, Damasku in Rajaku, bombardirano pa je bilo tudi oporišče Mersadžin. Tri angleška letala so bila sestreljena. Francoska letala so z bombami napadi podprla tudi francoske čete, ki so v borbi s sovražnikom.

V bližini obale Libanona so se francoske vojne ladje spopadle z močnejšo skupino sovražnih vojnih ladij. En angleški rušilec je bil v boju močno poškodovan.

Na vsej fronti, tako na kopnem kakor tudi na morju, se nadaljuje borba proti sovražniku, ki je v premoči tako po številu kakor tudi po opremi.

Sirijski Arabci na strani Francije

Bejrut, 10. jun. d. Vodja Arabcev v Džebel Drusu sultan paša Ahaši je izrazil vrhovnemu komisarju generalu Dentzu svojo popolno lojalnost in je obljubil vso pomoč pri obrambi Sirije.

V Bejrutu, Damasku, Alepu in drugih mestih je prebivalstvo pobralo letake, ki so jih odvrgla angleška letala in jih je javno sežgalo, nato pa so se razvile velike pouličnе demonstracije proti Angliji.

Visoki komisar je odredil, da morajo biti odslej vsa mesta in vasi v Siriji zatemnjena.

Churchillovi izgovori

Berlin, 10. jun. d. Churchill skuša sedaj očividno najti naknadno opravičilo za angleški napad na Sirijo. Ker dejstev kot opravičilo ne more navesti, je moral zopet poseči po lažeh. Tako trdijo sedaj angleške in de Gaulleove radijske postaje, da so Angleži v Siriji ujeli že 140 nemških padalcev z nekim nemškim polkovnikom. Ta vest je popolnoma izmišljena, kakor si je Churchill nedavno izmislil, da so nemški padalci prispeli na Kreto v novozelandskih uniformah.

Berlin, 10. jun. ir. Angleško vest, češ, da so Angleži v Siriji zajeli 140 nemških padalcev, označujejo na merodajnih nemških mestih kot povsem izmišljeno, ter obenem poudarjajo, da je ena izmed najgrših laži, kar si jih je Churchill v zadnjih tednih izmislil. Churchill hoče očividno na ta način opravičiti povsem neupravičeni angleški napad na Sirijo.

Madrid, 10. jun. d. Tudi v Španiji ne verujejo v angleške laži, da se nahajajo nemške čete v Siriji. List »Pueblo« pravi, da je najboljši dokaz, da Nemcev ni v Siriji, dejstvo, da so Angleži sploh mogli vdreti v Sirijo.

Šanghaj, 10. jun. d. Tukajšnji francoski list »Journal de Shanghai« se bavi z angleškim napadom na Sirijo, ter pravi, da sta Churchill in Eden hotela s tem napadom najbrže izbrisati poraze na Balkanu in Kreti, težje pa jima bo svoje dejanje opravičiti pred svetom. Zato so Angleži že vseh zadnjih 10 dni širili napačna poročila o Siriji. Vprašanje je, če se ne bo tudi angleška akcija proti Siriji izkazala kot nova Churchillova pogreška.

Nemški komentarji

Berlin, 10. jun. s. Kakor piše »Diplomatisch-politische Korrespondenz«, ki komentira dogodke v Siriji, meni Anglija, da je sedaj nastopil zanjo trenutek, ko lahko nadaljuje svojo roparsko politiko proti svoji bivši zaveznici. Anglija še v času »Entente cordiale« ni rada videla Sirije v francoskih rokah. Jasno je, da je manjkala angleškim imperialistom še Sirija. Z njo bi bil lahko London kontroliral ves arabski teritorij. Dne 29. maja 1941 je Eden izjavil, da gleda Velika Britanija z velikimi simpatijami na aspiracije sirijskega ljudstva in da jih bo podpirala tako, da bo muslimansko prebivalstvo lahko doseglo svojo veliko nacionalno zedinjenje. V Londonu si to zedinjenje prestavljajo le pod britansko diktaturo na podoben način, kakor jo izvajajo v Palestini, Transjordaniji, Egiptu in sedaj tudi v Iraku.

Berlin, 10. jun. s. Listi obširno komentirajo dogodke v Siriji. »Völkischer Beobachter« piše, da bi Angleži očitno radi izboljšali atmosfero, v kateri živi pod stalnim pritiskom neuspehov angleški narod, ter opogumili ameriško intervencijsko kampanjo, ki je po angleškem porazu na Kreti precej popustila. »Montag« opozarja v svojem komentarju posebno na izjave ameriškega zunanjega ministra Hulla glede ameriške kontrole, ki je bila proglašena nad Martiniqueom in Guadallupeom. »Münchener Neueste Nachrichten« naglašajo, da nemški politični krogi niso bili presenečeni spričo tega napada. Stališče, ki ga je zavzela Petainova vlada, kaže, da se bodo Francozi v Siriji odločno uprli Angležem.

Berlin, 10. jun. d. Na merodajnih mestih izjavljajo, da spremlja Nemčija z izredno pozornostjo vojne dogodke na Bližnjem vzhodu, zlasti, v kolikor se tičejo angleškega napada na Sirijo. Ponovno poudarjajo na merodajnih mestih, da ni bilo in da ni v Siriji niti enega nemškega vojaka. Konflikt v Siriji je povsem stvar odnosov med Anglijo in Francijo. Po izjavah, ki so bile dane na merodajnih mestih v Vichyju, je razvidno, da bo Francija zavzela odločno stališče napram angleškemu napadu. Francija se bo branila povsod, tam kjer bo napadena. V političnih krogih v Berlinu označujejo angleški napad na Sirijo kot perfidnost, ki ji je komaj mogoče najti primera v zgodovini. Da prikrije svoj poraz na Kreti, je Anglija brez pomislekov napadla svojega bivšega zaveznika v njegovi lastni hiši. Da bi opravičila to dejanje, ji prav nič ne pomaga niti običajni moralni izgovor, češ, da se Anglija bori za osvoboditev arabskih narodov. Na merodajnih mestih v Berlinu poudarjajo, da je našel odpor, ki ga nudi Francija proti napadu v Siriji, najpopolnejše razumevanje na nemški strani, nočejo pa zaenkrat dati še nobenih informacij, kakšne ukrepe bo Nemčija povzela glede na novi položaj v Siriji.

Napad na francoske ribiške ladje

Pariz, 10. jun. d. Angleška letala so z bombami in strojnicami napadla dve francoski ribiški ladji. V francoski javnosti je ta napad zbudil ogorčenje, ker kaže, da je neposredno naperjen proti preskrbi Francije z živili.

Darlanov govor po radiu

Vichy, 10. jun. d. Podpredsednik francoske vlade admiral Darlan bo drevi ob 21. govoril po radiu. Govor bodo prenašale vse francoske radijske postaje. Admiral Darlan bo v svojem govoru poročal o položaju, ki je nastal po angleškem napadu na Sirijo.

Petainova poslanica generalu Francu

Vichy, 10. jun. d. Francoski kardinal Gervier je odpotoval v Madrid. S seboj nosi posebno poslanico maršala Petaina generalu Francu. Kardinal Gervier se je pred svojim odhodom v Madrid mudil več dni v Vichyju ter je ime razgovore z maršalom Petainom in admiralom Darlanom.

Francoski protest v Washingtonu

Washington, 10. jun. d. Zunanji minister Hull je sprejel včeraj francoskega veleposlanika Haya, ki je pozneje izjavil novinarjem, da je izrazil Hullu ogorčenje francoskega naroda zaradi neizzvanega angleškega napada na Sirijo.

Protižidovski zakon na Hrvatskem

Obeleževanje Židov in židovskih tvrdk — Prijava židovske imovine — Izključitev iz kulturnega življenja — Hudi policijski ukrepi

Zagreb, 8. junija.

Ustaška Hrvatska stoji po vzoru svojih zaveznikov na rasnem načelu, ki ima v teh deželah veliki naravni in gospodarski značaj. Za razliko od nekaterih drugih jugovzhodnih držav, ki so tudi izdale razne ukrepe proti Židom, je hrvatski zakon o rasni pripadnosti dokaj jasen, ko za čistega Žida smatra tistega, ki ima tri prednike drugega kolena židovskega porekla, oziroma v zakonu točno določenih primerih zadostujeta tudi dva prednika. Zakon o čuvanju časti hrvatskega naroda prepoveduje zakone med Židi in arijci. To so bili prvi zakonski ukrepi proti Židom pred približno mesecem dni, dočim se je od tedaj vrstila proti njim cela vrsta deloma zelo strogih policijskih ukrepov, ki so pa bili te dni zopet zaključeni z novimi zakonskimi ukrepi.

V preteklem mesecu je postalo življenje Židov v hrvatski državi vedno bolj neprijetno. Razne krajevne policijske uprave so izdale mnogoštevilne ukrepe, ki so ponekod imeli skoraj drakonski značaj. Tako so se v Zagrebu Židje morali preseliti iz severnega v južni del mesta od Maksimirske ceste, Vlaške ulice, Jelačićevega trga, Ilice do Kustošije. Na ta način je bilo izpraznjeno okroglo kar šest sto po večini židovskih in tudi nekaj srbskih hiš in marsikateri Žid, ki je doslej imel krasno vilo v Tuškancu ali večnadstropno palačo v središču mesta, se je moral sedaj zadovoljiti s skromno sobico v južnem delu mesta oziroma v predmestjih. V največ primerih še ni odrejeno, kdo se bo lahko vselil v te hiše, tako da je tudi najemnina dvomljiva. Za Žide je določena posebna policijska ura. Na ulici se smejo pojaviti le od 6. zjutraj do 9. zvečer. Po glavnih ulicah in po parkih se ne smejo zadrževati, v gornje mesto, kjer je sedež vlade, pa sploh ne smejo. Zaradi tega prestopka so nekatere že poslali v koncentracijsko taborišče. Ponekod v pokrajinskih mestih smejo kupovati na trgu samo po deseti uri, v trgovinah pa le med tretjo in peto uro. V bivši vrbaski banovini imajo v avtobusih katoliki in muslimani prednost pred Židi in pravoslavnimi. Telefonske aparate so Židom izključili in odvzeli so jim tudi radijske aparate seveda z utemeljitvijo, da so širitelji vznemirljivih vesti. Zagrebška policija je tudi objavila, da je bila prisiljena začasno zapreti 50 vodilnih Židov kot talce za primer, če bi se alarmantne vesti iz židovskih virov tudi nadalje širile. Židovski odsek ustaške policije je izvršil tudi popis vseh za delo sposobnih Židov med 16. in 60. letom starosti, ki jih je v Zagrebu okoli 3300. Doslej zagrebški Židje niso bili poslani na prisilno delo kakor marsikje drugod. Potem je začelo obeleževanje Židov z rumenim srednjeveškim znakom, kar je v različnih krajih določeno na različne načine, največ s trakom okrog rokava. Zagrebški Židje obojega spola vseh starosti so dobili dva rumena traka z Davidovo zvezdo in s črko »Ž«. Te krpice so morali nositi na levi strani ramen in prs, tako da je to bilo vidno od spredaj in zadaj. Na ta način se je dognalo, da v Zagrebu živi skoraj devet tisoč sinov obljubljene dežele. Nekateri Židje so iz protesta nosili zopet vsa svoja avstrijska odlikovanja, ki so tukaj v veliki veljavi, dočim so se vsi imetniki jugoslovanskih odlikovanj morali javiti na policiji in jih tam oddati.

Najnovejši zakonski ukrepi urejujejo sedaj v marsikaterem oziru položaj Ž[illegible], za končnoveljavno urejenje pa se pričakuje še cela vrsta nadaljnjih ukrepov, med drugimi na primer, da se morajo vsa po ustanovitvi bivše države nacionalizirana židovska imena zopet pisati na stari način, vendar so določene tudi izjeme. Tvrdke, katerih lastniki so Židje, kakor tudi tvrdke, pri katerih je tudi samo eden solastnik Žid, se smatrajo za židovske tvrdke. Če je podjetje pravna oseba, se smatra za židovsko, če je na vodilnem mestu (upravni odbor, nadzorni odbor, ravnateljstvo) samo en Žid, ali če pripada več ko četrtina glavnice Židom, ali če imajo 50% ali več glasov. Na firmah židovskih tvrdk se mora označiti z enako velikimi črkami ime in priimek židovskega lastnika ali solastnika. Na vseh izložbah in vratih židovskih trgovin mora biti na rumenem papirju označba »Židovska tvrdka«. Firme poslovnic, podjetij in svobodnih poklicev morajo biti označene z rumeno ploščo s črko »Ž«. Židje se ne smejo posluževati hrvatskih narodnih emblemov in arijskih znakov. Židje nad 14 let morajo nositi izven svojega stanovanja na levi strani prs okroglo rumeno ploščino s črko »Ž« v sredi. S tem izgubljajo veljavo vsi nasprotni predpisi. Po nadaljnji zakonski odredbi so Židje in židovska podjetja dolžni prijaviti svojo imovino v roku 20 dni. Prepovedan je tudi vsak prenos take imovine. Prijaviti se mora tudi vsak prenos, ki je bil izvršen po ustanovitvi hrvatske države. Kdor se ne drži teh predpisov, bo kaznovan z zaporom in z odvzemom celokupne imovine. Posebna zakonska odredba določa tudi najstrožje kazne za one, ki na kateri koli način prikrivajo židovsko imovino ali obeležje židovskega podjetja. Zakonska odredba o zaščiti narodne in arijske kulture hrvatskega naroda določa, da Židje ne smejo s svojim sodelovanjem vplivati na izgraditev te kulture. Zato jim je prepovedano vsako sodelovanje v organizacijah društvenega, mladinskega, sportnega in kulturnega življenja hrvatskega naroda sploh, in posebno še v književnosti, novinarstvu, likovni in glasbeni umetnosti, urbanizmu, gledališču in filmu. Židov se tiče tudi zakonska odredba, po kateri lahko policijske oblasti po odobrenju pristojnih ministrstev izpraznijo stanovanjske prostore in poslovne lokale iz razlogov javnega reda, miru in varnosti, nevarnim in nezaželenim osebam v posameznih delih mesta in v gotovih poslopjih. **Dr. O. A.**

★

Ustaški statut. »Hrvatski Dnevnik« je objavil ustaški statut, ki je bil sestavljen l. 1932. Pravila obsegajo 13 členov. Njihova glavna določila so: 1. Ustaški pokret ima nalogo osvoboditi Hrvatsko tujega robstva in se poslu žpiiricZh;á:czlia,3Ebfskpzrdgo in se poslužiti pri tem vseh sredstev, pa tudi oborožene sile, da doseže ta svoj cilj. Potrebna je svoboda in neodvisnost Hrvatske v nacionalnem, kakor tudi v historičnem okviru. 2. Ko bo dosežen ta smoter, bo ustaški pokret branil z vsemi sredstvi neodvisnost Hrvatske in značaj hrvatskega naroda ter se bo boril, dokler ne bo v hrvatski državi za zmerom vladal hrvatski narod in dokler ne bo on absolutni gospodar vseh materialnih in duhovnih dobrin na svojem ozemlju. 3. Ustaški pokret je sestavljen iz petih edinic. Prva obsega člane posameznih vasi, druga člane pokreta na področju sleherne občine, tretja člane pokreta posamezne pokrajine, četrta člane posamezne županije, peta pa predstavlja ustaški glavni stan, ki vodi ves pokret. 4. Ustaški glavni stan je sestavljen iz sveta doglavnikov in iz posvetovalnega odbora. Doglavnikov je največ 12, članov posvetovalnega odbora največ 7. Vse imenuje ali odstavlja poglavnik. 5. Član ustaškega pokreta mora podati ustaško prisego. Izpolniti mora slehrno poverjeno mu nalogo. Prevzeti mora odgovornost v smislu načel pokreta in ustaške prisege za vsa svoja dejanja.

Škof dr. Čekada pri ministru Budaku. Bivši skopski škof dr. Čekada je prišel v Zagreb in bil sprejet pri doglavniku in ministru za vere dr. Milu Budaku. Z njim se je dalje časa razgovarjal.

Vprašanje Savice pri Zagrebu. Nad Jakuševcem pri Zagrebu se od Save odcepi 115 m širok rokav, imenovan Savica, ki zadaja ureditvi prometa med Zagrebom in kraji onkraj reke precejšnje preglavice. Rokav je v teku časa odrezal Držićevo cesto od mostu preko Save pri Jakuševcu, ki je na ta način izgubil zvezo z mestom. Svoj čas so se oblastva ukvarjala z načrtom, da se preko Savice zgradi most iz hrastovega lesa, ki bi vzdržal okrog 20 let; od mostu preko Save pa naj bi se zgradila 4 km dolga cesta do Jakuševca, s čimer bi tamošnji kraji dobili za 15 km krajšo zvezo z mestom. Za most preko Savice je bil že svoj čas določen znesek 800.000 din, po današnjem proračunu pa bi veljal okrog 3 milijone. Zadnji čas pa se je začelo razpravljati o načrtu, da bi se struga Savice z nasipom zaprla proti Savi, s čimer bi se okrog 100 hektarov plodne zemlje obvarovalo poplav, s podaljšanjem nasipa ob Savi pa bi se površina zemlje, ki bi se na ta način vrnila poljedelstvu, še znatno povečala. Po približnem računu bi znašala vrednost na ta način obvarovanega zemljišča okrog 100 milijonov din. Razen za polje bi se pridobilo tudi precej zemljišča za gradbene parcele. Preko na ta način osušenega rokava Savice bi se Držićeva cesta podaljšala proti mostu pri Jakuševcu. Gradnja nasipa pa je v tehničnem pogledu precej kočljiva, ker bi pri še tako strogem strokovnerm vodstvu obstajala nevarnost, da bi vsaka poplava sproti razrušila, kar bi bilo zgrajenega.

Problemi Zagreba. Zagrebški župan je na sestanku z novinarji izjavil, da je našel mestno upravo v izredno težkem finančnem položaju in da je novi režim že mnogo storil, da bi ga popravil. Zagreb bo užival široko avtonomijo, da bi lahko bolje napredoval. V gradnji je že velika moderna bolnišnica in pričela so se tudi že dela za regulacijo Save. Kar se tiče oskrbe mesta z živili, so bili podvzeti potrebni ukrepi, da bi se bolje organizirala.

Poveljnik ameriške mornarice pri Rooseveltu

Washington, 10. jun. ir. Predsednik Roosevelt je pozval v Belo hišo vrhovnega poveljnika vojne mornarice admirala Schinwalla.

Papežev nuncij pri generalu Francu

Madrid, 10. jun. ir. General Franco je sprejel v avdienco apostolskega nuncija ter je imel z njim razgovor, ki je trajal nad eno uro.

Letalski promet med Dunajem in Zagrebom

Dunaj, 10. jun. d. Nemška Lufthansa je uvedla trikrat na teden reden potniški promet na progi Dunaj - Gradec - Zagreb in obratno.

Nova bolgarska ladja

Sofija, 10. jun. s. V Sistovi so včeraj krstili novo bolgarsko ladjo z imenom kralja Borisa III. Ob tej priliki je imel predsednik Filov govor, v katerem je opozoril na koristi, ki jih bo imela Bolgarija od ojačenega prometa po Dunavu.

S Spodnje Štajerske

Gospodarski strokovni svetovalci so bili postavljeni na Gorenjskem, kakor poroča »Völkischer Beobachter« z Bleda. Pravi, da imajo zelo težke naloge, ker da se je gospodarstvo v zadnjih 20 letih zanemarjalo. Dvignili bi radi pridelek in napravili kmetije tako donosne, da bi bile sposobne za življenje. V celoti je kritika nemškega glasila o dosedanjem gospodarstvu na Gorenjskem popolnoma negativna.

Kulturni dnevi na Štajerskem so se imenovale prireditve, ki so bile zadnje dni prirejene za Hitlerjevo mladino. Zaključek kulturnih dni je bil v nedeljo v Mariboru, kjer se je ljudstvo zbralo na okrašenem Zofijinem trgu. Oglasile so se fanfare in bobni v pozdrav okrožnemu vodji dr. Überreiterju. Slavnostni govornik je bil g. Strobl. V nedeljo zvečer je bil na Zofijinem trgu koncert in so bile prireditve s tem zaključene.

Nova nemška šola v Mariboru. V Samostanski ulici v Mariboru so te dni odprli drugo nemško dekliško meščansko šolo. Komisar - šolski vodja je objavil otvoritev spričo zbranih predstavnikov na igrišču za šolskim poslopjem.

Nič več prestopanja pri Slovenski Bistrici. Stene odkopanega prekopa so utrdili z betonskim zidom in je odslej proga prosta začasno samo na enem tiru. Potnikom ne bo več treba prestopati in bodo vlaki vozili naravnost do Maribora.

Sprejem učiteljev v službo. Nekaj učiteljev, ki so po rodu iz Spodnje Štajerske in že delj časa službujejo v teh krajih, bo sprejetih v službo. Morajo pa položiti še dopolnilne izpite. Te dni je polagalo tak izpit 50 učiteljev in učiteljic. Obsegal je dve nalogi, in sicer »Moje življenje in delo v zadnjih 25 letih« in »Adolf Hitler in Evropa«. Kdor bo sprejet v službo, ne bo ostal na svojem sedanjem mestu, ampak bo premeščen v notranjost države.

Gospodarstvo

Pred novo letino v Evropi

Mednarodni poljedelski institut v Rimu ceni, da je letos s pšenico posejana površina v Evropi zopet dosegla maksimalni obseg 32 milijonov ha in je verjetno, da bo ta pred vojno doseženi maksimum še prekoračen. Navzlic temu, da vremenske razmere niso povsod ugodne je vendar računati v splošnem z dobro pšenično letino in bo pridelek gotovo večji nego je bil lani.

Po ugotovitvah nemškega instituta za raziskovanje konjunkture pridela celinska Evropa brez Rusije 90% potrebnih živil. V lanskem letu je bil zaradi vojnih dogodkov, zlasti pa zaradi neugodnih vremenskih razmer, ta odstotek nekoliko manjši. Z združenimi silami pa lahko evropskim državam že letos uspe prekoračiti ta odstotek. Za kritje primanjkljaja imajo nekatere nevtralne države v Evropi še možnost kritja primanjkljaja s prekomorskim dovozom, četudi ne v prejšnjem obsegu. Na drugi strani pa imajo države pod vplivnim področjem osi možnost, da krijejo vsaj del primanjkljaja z dovozom iz Rusije, kar velja zlasti za oskrbo baltskih držav ter Danske, Nizozemske in Belgije. Glede na ugodne vremenske razmere zlasti v jugovzhodnem delu Evrope pa je končno računati s tem, da bodo produkcijski presežki tega dela Evrope večji, kakor so bili lani.

Tudi statistične številke, ki jih objavlja znani mednarodni statistik za sladkor F. O. Licht, kažejo, da je s sladkorno peso posejana površina v pretežnem številu držav večja nego je bila lani, drugod pa se drži na lanski površini.

Res ima Evropa kot celota že od nekdaj primanjkljaj v pogledu preskrbe z živili. Toda že prej se je uvozna potreba nanašala predvsem na zadovoljitev kvalitetnih zahtev. Danes, ko je Evropa navezana sama na sebe, ni treba, da bi gladovala; seveda pa tudi ne more živeti v obilici, zlasti v pogledu nekaterih proizvodov živinoreje. Prizadevanje vseh evropskih držav za povečanje kmetijske proizvodnje z uvedbo novih kultur ali z razširjenjem obstoječih ter s postopnim intenziviranjem produkcije bo letos prineslo olajšanje glede oskrbe.

Francija je doslej precej zanemarjala svojo kmetijsko produkcijo, ker je lahko ves primanjkljaj po ugodnih cenah uvozila iz kolonij. Samo delno intenziviranje kmetijske produkcije v Franciji bi zadoščalo, da odpade za Francijo vsaka potreba uvoza živil in da Francija vrhu tega doseže celo presežke pri pšenici in krmilnem žitu.

Nemški pooblaščenec za proizvodnjo mlečnih izdelkov in maščob Hübener je nedavno opozoril na velike produkcijske rezerve v Jugovzhodni Evropi. Če bi se v teh državah produkcija intenzivirala in bi dosegla ono višino, kakor v zapadni Evropi, tedaj bi imela Evropa celo presežke pri maščobi, kjer je, kakor znano, primanjkljaj največji. Seveda pa poudarja Hübener, da ima tako razmotrivanje tako dolgo le teoretični značaj, dokler ne bo mogoče premagati mentalitete prebivalstva, ki se še vedno drži zastarelih produkcijskih metod. Če pa se doseže uspeh vsaj do polovice, bi bila že s tem dana možnost, da se s povečano produkcijo jugovzhodnih dežel krije dosedanji primanjkljaj celinske Evrope v žitu, beljakovinastih krmilih, v olju in maščobah. Ta cilj Evropa ne bo takoj dosegla. Vendar kažejo najnovejše številke o obsegu kultur oljaric, da je Evropa na dobri poti in da bo že letos proizvodnja oljaric precej večja nego je bila v lanskem letu. Tako poročajo iz Rumunije, da se z oljaricami posejana površina letos početvorila. Tudi Bolgarija, ki je že lani dosegla povečanje produkcije oljnate repice za 143% in kjer se je produkcija soje v dveh letih početvorila, je letos nadalje povečala z oljaricami posejano površino. Nemčija pa je z oljnato repico posejano površino potrojila. Produkciji oljaric posveča Nemčija posebno pozornost, ker občuti največji primanjkljaj zlasti pri oskrbi prebivalstva z maščobami in oljem.

Rumunija ima v novih mejah 13 milijonov prebivalcev

Letos dne 6. aprila je bilo v Rumuniji ljudsko štetje, da se ugotovi število prebivalcev ter struktura prebivalstva v novih mejah po odstopu Besarabije, dela Transilvanije in južne Dobrudže. Kakor poročajo iz Bukarešte bo znašalo celotno število prebivalcev, **nekaj nad 13 milijonov.** To število se ne bo mnogo več bistveno spremenilo, ker so podatki za pretežni del države že urejeni.

Rumunija je do srede lanskega leta obsegala 295.000 m². Od tedaj je morala odstopiti Rusiji Beserabijo, ki obsega 53.700 km², Madžarski Transilvanijo s 44.000 km² in Bolgariji Dobrudžo s 7700 km². Tako je morala Rumunija v celoti odstopiti **105.400 km² ali skoro 36% prejšnjega področja.**

Lani je Rumunija v starih mejah štela okrog 20 milijonov prebivalcev. V Besarabiji je odstopila Rusiji 4,100.000 prebivalcev, v Transilvaniji Madžarski 2,500.000 prebivalcev in v Dobrudži Bolgariji 400.000 prebivalcev, tako da je **v celoti odstopila področje s 7 milijoni prebivalcev, kar predstavlja 35% celotnega števila v prejšnjih mejah.**

Po podatkih novega ljudskega štetja je v glavnem mestu **Bukarešti skoro 1 milijon prebivalcev;** po ljudskem štetju leta 1930. je imela Bukarešta 633.000 prebivalcev, leta 1920 pa 348.000 prebivalcev (leta 1910 338.000). V zadnjih 20 letih se je torej prebivalstvo Bukarešte potrojilo in stopa sedaj Rumunija v vrsto onih evropskih mest, ki imajo preko 1 milijon prebivalcev. Tako ima sedaj Evropa 15 milijonskih mest, in sicer po velikosti: London, Berlin, Pariz, Moskva, Dunaj, Leningrad, Hamburg, Rim, Varšava, Barcelona, Birmingham, Budimpešta, Milano, Praga in Bukarešta.

* Iz Bukarešte poročajo, da je prišlo med rumunsko in madžarsko vlado do sporazuma glede kontrolnih komisarjev pri podjetjih. Po zasedbi severne Transilvanije je madžarska vlada pri gospodarskih podjetjih, ki pripadajo Rumunom, postavila kontrolne komisarje. Isto je storila Rumunija na svojem področju pri družbah in tvrdkah madžarske narodnosti. Sedaj je bil sklenjen sporazum po katerem sta obe državi s 1. junijem ukinili kontrolo podjetij preko kontrolnih komisarjev.

Gospodarske vesti

= **Albanska Narodna banka.** Te dni je bil v Rimu pod predsedstvom državnega ministra Mosconija redni občni zbor Albanske Narodne banke. Letno poročilo navaja, da je imela banka v lanskem letu 374.000 albanskih frankov čistega dobička, nasproti 324.000 v prejšnjem letu, in to pri delniški glavnici 12.5 milijona albanskih frankov. Poslovanje banke je bilo lani zelo živahno, zlasti v zvezi z velikimi javnimi deli (gradnja železnic, cest, luških naprav, vodovodov itd.) Ta dela so se tudi po izbruhu vojne v Albaniji v manjšem obsegu nadaljevala.

= **Iz italijanske tekstilne industrije.** Družba »Manifatture Cotoniere Medionali« v Neaplju, ki spada med največja italijanska tekstilna podjetja, je imela lani pri glavnici 45 milijonov lir čistega dobička 9.6 milijona lir, nasproti 8.6 milijona lir v prejšnjem letu. Družba bo plačala nespremenjeno 10% dividende.

= **Nove konzumne omejitve v Angliji, Španiji in na Finskem.** Angleški prehranjevalni minister je odredil nadaljnje konzumne omejitve, in sicer glede jajc. Potrošnja jajc bo od 14. junija racionirana. — V Španiji je bila vlada prisiljena zaradi slabih dovozov prekomorskega žita znižati za polovico količino kruha na karte. Od zadnjega četrtka dobe potrošniki posameznih kategorij le 40 do 85 gramov kruha. Vendar upajo, da bo ta ukrep v kratkem zopet ukinjen, ker kaže nova letina zelo ugodno in prihodnje leto Španija ne bo več navezana na dovoz prekomorske pšenice. — Tudi na Finskem je ministrstvo za oskrbo odredilo zmanjšanje potrošnje kruha na eno četrtino, prav tako do nove letine. Do tega ukrepa je bilo ministrstvo prisiljeno, ker se bo letos zaradi vremenskih prilik letina zakasnila.

Radio Ljubljana

Sreda, 11. junija 1941-XIX.

7.30: Poročila v slovenščini. **7.45:** Lahka glasba. **8.15:** Poročila v italijanščini. **12.30:** Poročila v slovenščini. **12.45:** Slovenska glasba. **13.:** Napoved časa, poročila v italijanščini. **13.15:** Komunike Glavnega Stana Oboroženih sil v slovenščini. **13.17:** Orkester Angelini. **14.:** Poročila v italijanščini. **14.15:** Orkester Angelini. **14.45:** Poročila v slovenščini. **17.15:** Koncert violinista Sabbatinia. **19.:** »Parliamo l'Italiano«, pouk italijanščine, prof. dr. Stanko Leben. **19.30:** Poročila v slovenščini. **19.45:** Operna glasba. **20.:** Napoved časa, poročila v italijanščini. **20.20:** Komentar k dogodkom dneva v slovenščini. **20.30:** Glasba. **21.15:** Orkester Zeme. **22.10:** Mešana glasba. **22.45:** Poročila v slovenščini.

* * *

Radijske poslušalce, ki slede pouku italijanščine po radiu, opozarjamo, da bo predavatelj gosp. dr. Stanko Leben, v svojem predavanju v sredo 11. junija ob 19. še razlagal besedilo VII. lekcije, ki je bilo natisnjeno v nedeljski številki.

Dr. Lorković zunanji minister Hrvatske

Zagreb, 10. junija s. Z odlokom poglavnika je bil dosedanji državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Mladen Lorković imenovan za zunanjega ministra Hrvatske. Dr. Lorković je bil rojen l. 1909 v Zagrebu. Dovršil je pravne študije v Berlinu. Leta 1929 je moral emigrirati iz bivše Jugoslavije v Nemčijo.

Pazimo, kako prevajamo!

Nekaj koristnih pripomb in napotkov v dobi dvojezičnih napisov

»Campione senza valore« pomeni po slovensko »Vzorec brez vrednosti«. Če vzameš besednjak v roko, najdeš pod »campione« označbo: »borec, junak; vzorec. A pod »valore« najdeš: »vrednost; pogum, hrabrost«. Omenjeni »campione senza valore« po besednjaku lahko gladko prevedeš z »junak brez poguma«.

S tem nekoliko debelim primerom hočem pokazati, da za točno prevajanje ne dovolj besednjak, ampak da je potrebno mnogo več. Da pa je točno prevajanje neogibna nujnost, mi bo vsakdo pritrdil. Povedal bom primer površnega prevajanja odnosno tolmačenja, ki je imel občutne gospodarske posledice:

Po smrti kralja Aleksandra je izšla odredba, ki je za dobo šestih mesecev prepovedovala veseljačenje. Med drugim je odredba določala v srbskem izvirniku, da je »zabranjena svaka igra«, t. j. vsak ples. Pri nas niso razumeli ne v prevodu ne na podlagi poznejših opozoril, da gre tu zgolj za prepoved plesa. Posledica je bila, da se v kavarnah in gostilnah ni smela šest mesecev igrati nobena igra, niti domino, kaj šele karte. Škoda, ki so jo s tem napačnim tolmačenjem utrpeli kavarnarji in gostilničarji ter posredno drugi pridobitniki, je šla gotovo v stotisoče.

Ni moj namen, da bi tu kazal na eventualne gospodarske posledice površnega prevajanja, ampak mi je predvsem na srcu čistost in dostojnost našega jezika. Imamo že in imeli bomo vedno bolj posla s čisto, pristno italijan. jezikovnimi pojmi, pri katerih se bo moral truditi jezikoslovec, jurist in marsikdo drug, da jim najde ustrezajočo besedo v slovenščini. Marsikdaj bo treba ustvariti popolnoma nove besede.

Isto velja v neki meri tudi za Italijane. Oni že stoletja budno čuvajo čistost svojega jezika in imajo starodavne akademije, ki se bavijo zgolj s pravilnim pisanjem in izgovarjanjem italijanščine. V stiku s Slovenci je neizbežno, da bodo naleteli na pristne slovenske izraze in pojme, katerim bo treba najti istotako ustrezajoče, pravilne in predvsem enotne prevode.

Poudarjam, da pričujoče vrstice nimajo namena, biti kaka znanstvena razprava, ampak da so le opazke ob robu, ki jih dela priložnostni žurnalist. Zato naj mi bo dovoljeno, da pokažem na nekaj važnejših napak, ki sem jih doslej ugotovil.

Trgovce zanima napis: »Prezzi fissi«. Pravilen prevod bi se glasil: »Fiksne cene« ali »Trdne cene« ali še najbolje: »Cene brez popusta«. Običajni prevod »stalne cene«, ki se je udomačil, ni točen. Najbrže pa tu ne bo več odpomoči, ker ta izraz izvira že od prej. Naj pa se vsaj rabi stalno povsod! Bog pomagaj: dobili bomo tako nov odtenek pomena besede: »stalen«.

Videl sem napis »Cassa di risparmio dei comuni paesani« — Hranilnica kmečkih občin. (Prosim, naj nihče ne bo užaljen, če ga omenjam!) Ta prevod ni točen. Beseda »paesano« je dobra, če govorimo o kmečkih šegah, o kmečkem življenju, kmečkih (pri nas: narodnih) nošah itd. V gornjem primeru je edino pravilna beseda »rurale«.

Najbolj važno pa je, da smo si čimprej na čistem glede na besedo, ki jo srečavamo in jo bomo srečavali vsak dan. To je beseda »nazionale« odnosno »nazionalità«. Italijani nimajo d v e h izrazov za državno pripadnost in narodno pripadnost. Oboje jim je »nazionalità italiana«. To je tudi naravno, ker se njihova narodnostna meja krije z državno mejo in je, odnosno je bila do včeraj, Italija glede na narodnost prebivalstva ena najbolj homogenih držav na svetu. Seveda ni mogoče, da bi Italija zaradi priključitve Ljubljanske pokrajine izpremenila svoje pojmovanje besede »nazionale« ali »nazionalità«. Tudi naše ceste bodo v bodoče »strade nazionali«, t. j. d r ž a v n e, ne narodne ceste, pač pa bomo gotovo slišali o »costumi nazionali sloveni«, t. j. o slovenskih n a r o d n i h nošah.

Iz tega sledi, da moramo sproti paziti, kadar prevajamo besedo »nazionale, nazionalità. V večini primerov bomo zadeli, če jo prevajamo z državno pripadnostjo. Imel sem v rokah neko okrožnico s predelnico, da jo izpolnijo trgovci, ki hočejo uvažati in izvažati. Med drugim mora trgovec navesti svojo »nazionalità«. V slovenskem besedilu okrožnice je to prevedeno z »narodnost«. To ni točno. Oblastvo zanima državna pripadnost in ne narodnost tvrdke. In potem: Kakšno n a r o d n o s t ima na primer delniška družba, katere delnice so v vseh mogočih rokah in ki ima v vodstvu pripadnike vseh mogočih narodov?

Če prevajamo »nazionale« » »nacionalno«, s tem nismo ničesar rešili. Pod besedo »nacionalen« Slovenci spet razumemo samo »naroden«.

Imamo že odlok, s katerim se odreja do 31. julija popolna dvojezičnost vse napisov. Paziti moramo, da bomo točni; to smo dolžni svojemu jeziku in svojemu dostojanstvu. Bojmo se italijanskih šaljivcev, ki znajo biti zelo pikri!

Poklicani naj posvečajo vso pozornost vprašanju, ki ga tu bežno načenjam. Čakajo nas še važne stvari. Oblastva bodo pri tem rada sodelovala z nami, če bomo imeli ustanovo, ki bo sposobna in bo imela primeren ugled. Po mojem mnenju so tu poklicani k delu: ljubljanska občina, Akademija znanosti, Trgovska zbornica, Zemljepisno društvo itd. Časopisi pa bi mnogo koristili vsem, posebno tudi podeželju, če bi uvedli stalno rubriko »Jezikovni nasveti« (bolje mogoče: Jezikovna mnenja), kakor so svojčas imeli »Davčne, pravne, zdravniške in kmetijske nasvete«.

Dr. Fortunat Mikuletič.

Na razstavi naše moderne v Jakopičevem paviljonu

Zdenko Kalin se je rodil leta 1911 v Solkanu pri Gorici. Gimnazijo in tehnično srednjo šolo je absolviral v Ljubljani, na umetniški akademiji v Zagrebu je študiral pri prof. Kršiniću in prof. Frangešu. Razstavljal je v Ljubljani, Mariboru, Celju, Zagrebu in Beogradu. Študiral je tudi v Italiji in Franciji. Mlada generacija slovenskega kiparstva je uveljavila čisti kiparski volumen in oblikuje telesne oblike v izrazito plastičnem slogu. Tudi Kalin se zavzema za klasično prefinjeno kompozicijo, a ji daje pečat lastne duhovne koncepcije, jo prepaja z elementi sodobnega čustvenega obeležja. Posebno pozornost vzbujajo kiparjeve sposobnosti portretne karakterizacije, pa tudi v podajanju polne okrogle figure je Kalinovo delo doseglo znatno umetniško višino.

Prostovoljnim gasilskim četam, ki posedujejo avtomobile

Po naredbi Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino št. 33 (Službeni list 44 kos z dne 31. maja 1941-XIX. E. F.) morajo vse gasilske čete na ozemlju Ljubljanske pokrajine do 15. t. m. prijaviti svoje avtomobile. Tozadevno naj se zglasi odposlanec čete z vsemi potrebnimi listinami (prometna knjižica, šoferska legitimacija) in s staro evid. tablico vozila pri prijavnem uradu v Ljubljani (Velesejem), da izpolni prijavnice in prejme novo evidenčno tablico. To velja tudi za gasilska vozila, ki doslej niso imela tablic.

Prijaviti je treba tudi avtomobile, ki so bili zaplenjeni od bivših jugoslovanskih vojaških oblastev.

V svrho potrebne evidence naj javijo gasilske čete nove evidenčne številke svojih motornih vozil Gasilski zajednici.

S tovariškim pozdravom: Na pomoč!

Tajnik — Starešina

Mežek Franc l. r. — dr. Kodre Anton l. r.

Revija plesnih orkestrov

Vsaka panoga udejstvovanja, diletantska, športna pa tudi umetniška, ima svoj manjši ali večji krožek. Da pa ima jazz-godba toliko privržencev in to v naši majhni, skromni Ljubljani, tega nismo niti pričakovali niti slutili. Frančiškanska dvorana je bila v nedeljo nabito polna, marsikdo pa je moral oditi, ker ni bilo nič več vstopnic, za katere je bila naposled kar nekakšna borza. Poudarjamo: brez vsakršne reklame po časopisju, brez lepakov! Naša zlata mladina — bilo je tudi nekaj starejših kot častna izjema — je pokazala, da ima smisla za to najmodernejšo muziciranje, ki v triumfu osvaja ves svet. Ali mar ne vidite tudi pri vojaški godbi saksofonov? Vse novejše skladbe prehajajo v drug ritem, obeta se nam na sploh drug red... In revolucijonarna mladina je nosilec teh idej. »In če bi mojster Bach še živel zdaj, pač skladal bi za swing..« tako nekako se je glasil refren v Adamičevi »M: smo še mladi«.

Nastopilo je sedem orkestrov s približno šestdesetimi (!) godbeniki. Velika ljubezen, a še večja vztrajnost in marljivost je vtisnila marsikateri točki pečat umetnosti. Nastopili so Zarjani, Mladi muzikantje, Adamič II, Dularjevi, Ritmiki, Veseli berači in Adamič I. Konkurenca je bila ostra, nastop klakerjev za svoje ljubljence goreč, kajti vsak mladec, pa tudi mladenka ima svoje ideale, odločila je pa naposled le virtuoznost in znanje izvajalcev. Kar se tiče programa, moramo povedati, da so bile točke izbrane med najboljšimi, kar je našim godbenikom pač dostopno. Poletove Čarovnice so prava umetnina, nič manjša, če ne celo večja pa je B. Adamičeva »41 C vročine«, ki bi jo radi še slišali na koncertnem programu. Na sploh pa je pokazal njegov orkester toliko vrlin in umetniškega vzgona, da je po vsej pravici odnesel zlati venec, ki mu ga je poklonila velika večina oddanih glasov. Med tem, ko je žirija štela te glasove, smo slišali solista Sicherla, ki je zasviral z njemu lastno milobo na saksofonu dve ljubki skladbi, zabavali so nas pa izvrstno tudi trije tiči Veselih beračev, ki so ob spremljavi klavirja, kitare in kontrabasa zapeli nekaj prav veselih točk. V podrobnejšo oceno nastopivših plesnih orkestrov se ne bomo spuščali, ni pa nobenega dvoma, da bo mladina prodrla na vsej točki tudi na tem glasbenem polju.

—r.

S tramvajem k poroki

Prejšnjo nedeljo je v vsem Napulju vzbudil veliko pozornost in zanimanje mlad poročni par, ki si je za pot v cerkev namesto tradicionalne kočije ali sodobnega avtomobila izbral — tramvaj. Voz električne cestne železnice je pobral najprej ženina in nevesto na njunih domovih, potem pa se je ž njima odpravil po mestu, da naloži še priče in nekaj povabljencev. Po poroki je vso družbo zapeljal v neko restavracijo, po slovesnem kosilu pa jih je spet razvozil domov.

Odnesli so ji 18.000, nazaj pa je dobila 19.000 lir

Nenavadno dogodivščino je doživela zadnjič Desolina Mantegazza v Milanu. Žena, ki je sicer precej premožna, ima navado, da pušča ključ v nekem kotičku pred vhodom v stanovanje, kadar odhaja zdoma. V železni skrinjici je hranila vse svoje priročno premoženje, 18.000 lir, zlato verižico in hranilno knjižico za nekaj tisočakov. Zadnjič je vsa obupana prihitela na policijo in javila, da ji je skrinjica izginila. Policija je takoj začela poizvedovati na vse strani, naslednji dan pa je ženska pritekla vsa vesela — s skrinjico v rokah, ki se je bila na lepem spet pojavila v stanovanju. Zdaj pa ni bilo v njej samo 18 tisoč, temveč 19.000 lir. Na policiji so bili prepričani, da te razlike ni povzročil tat, če je mogoče sploh govoriti o tatvini, temveč se je le ženska sama v svojem raztresenem spominu uštela za tisočak.

SPORT

Prvi finale za italijanski pokal

Roma : Venezia 3 : 3 (3 : 1)

Med sportnimi dogodki pretekle nedelje na italijanskih terenih je bil vsekakor najvažnejši prvi nogometni finale za italijanski pokal, ki sta ga igrala Roma in Venezia na igrišču v Rimu. Kakor znano, je prišla Venezia v ta finale po gladki zmagi nad Laziom, medtem ko je morala Roma igrati s Torinom vso tekmo ponovno, v kateri je šele tesno zmagala z 1 : 0 in se tako kvalificirala za drugega finalista.

V nedeljski tekmi se je spet pokazalo, da enajstorica Roma ni na posebno trdnih nogah. Izid te tekme je ostal namreč kljub temu, da so Rimljani igrali doma, neodločen 3:3 (3:1). Značilno za nestalno formo domačega moštva je dejstvo, da je že vodilo s 3:0 in imelo celo idealno priliko, da bi zvišalo na 4:0, ko so se Benečani šele resno oprijeli posla ter do odmora nadoknadili en zgoditek, v drugi polovici igre pa še ostala dva.

Druga finalna igra v tej važni konkurenci bo prihodnjo nedeljo v Benetkah in poznavalci kar nekako namigujejo, da bi utegnila lovorika ostati v mestu lagun.

*

Zbor plavalnih sodnikov

Sestanek vseh sodnikov bo v sredo 11. t. m. ob pol 18. v kopališču Ilirije. Obvezno!

Sport v Novem mestu

Sportni dan. Sportna sekcija krajevne fašistične stranke pripravlja sportni dan, ki se bo vršil predvidoma v začetku prihodnjega meseca. Ob tej priliki bodo tekmovanja v vseh sportnih panogah. Med prebivalstvom vlada že danes veliko zanimanje za to sportno manifestacijo, ki obeta biti ena največjih sportnih prireditev, kar jih je videlo naše mesto.

Prvi izlet. Sportna sekcija fašistične stranke je priredila v nedeljo prvi skupni izlet v Luknjo. Poleg predstavnikov fašistične stranke z okrajnim komisarjem g. dr. Grasellijem na čelu se je izleta kljub neugodnemu vremenu udeležilo tudi veliko število meščanstva. Izletniki so si ogledali vse znamenitosti in lepote Luknje, nakar so se po prigrizku in daljšem pomenku prav zadovoljni vrnili s tega lepega skupnega nedeljskega izleta.

Sportni prostor. Na pobudo našega okrajnega komisarja gosp. dr. Grasellija se bodo te dni pričela dela za ureditev sportnega prostora za Loko. G. komisar je tudi obljubil večjo denarno podporo za izvedbo teh del, in tako bo končno tudi Novo mesto dobilo prepotrebni sportni prostor.

Kopalna sezona. Zadnji krasni dnevi so na mah poživili našo idilično Krko, na kateri so se preko noči pojavili nešteti čolni, bregovi pa so oživeli od mnogih kopalcev. Na žalost letos zelo pogrešamo kopališča. Zaradi nameravane zidave novega kopališča je bilo staro podrto. Vendar so oblastva obljubila, da bo v najkrajšem času postavljeno novo provizorno kopališče.

Zgodba podporočnika Lebana

Mati je prejela obvestilo, da je padel, potem se je pa oglasil iz bolnice

Gorica, 10. junija

Da vojna piše drame in romane, nam priča tudi primer mladega goriškega rojaka, pehotnega podporočnika Friderika Lebana, ki se je s svojo edinico udeležil nedavnih bojev na albansko-jugoslovanski meji.

Takoj prve dni vojnih sovražnosti med bivšo Jugoslavijo in Italijo je poveljnik na odseku pri Skoplju poslal podporočnika Lebana s par vojaki na patruljo, da — kakor se temu reče — rekognoscira teren. V primerni razdalji je šel za patruljo večji oddelek, kakšnih sto mož, da bi jim bil v potrebi na pomoč. Po nekaj urah pohoda je patrulja naletela na jugoslovansko edinico, ki je bila v veliki premoči. Pod silovitim ognjem je bila ranjena večina njegovih mož, podporočnik Leban sam je bil zadet od bombe, ki se je razpočila v bližini, in se je zgrudil v mlaki krvi. Oddelek, ki je sledil patrulji, se je moral po hudem boju umakniti. Čez nekaj dni je sivolasa mati mladega podporočnika prejela uradno obvestilo, da je njen ljubljeni sin padel...

A kako veliko je bilo veselje matere in vse družine, ko je pred dnevi od nekega Friderikovega tovariša iz Milana prispela brzojavka: »Friderik živi — pisal mi je iz bolnice v Rimu.« V bitki pri Skoplju je bil namreč v resnici le hudo ranjen, takšnega so nasprotniki zajeli in ga odnesli v lazaret za fronto. Po zlomu jugoslovanske vojske so ga Italijani našli v bolnici in so ga dali z letalom prepeljati v Rim.

Ko je izvedel, da so ga doma že proglasili za mrtvega, se je mladi oficir spomnil najprej svoje matere. Njegova mati boleha na srcu in jo je prenagla vest o sinovi smrti gotovo hudo prizadela. Da je veselje ob vesti, da je še živ in da bo že kmalu okreval, ne bi preveč vznemirilo, ji tega sporočila ni hotel poslati sam, temveč je naprosil svojega prijatelja za posredovanje.

Da spoznamo domovino suhe robe

V novi dobi, ko nam obličje naše dolenjske pokrajine bolj in bolj živo stopa pred oči, smo dobili v roke razpravo o klasični deželici suhe robe. V Ljubljani imamo poleg drugih združenj tudi Ribniški klub in ta se je odločil že pozimi izdati knjižico, da bi z njo seznanil širšo domovino s samolastno gospodarsko panogo ribniškega človeka, z izkupičkom te knjižice pa je klub nameraval počastiti spomin velikega rešetarskega sinu, pokojnega vseučiliškega profesorja dr. Ivana Prijatelja, ki naj dobi spominsko ploščo na rojstni hiši na Vinicah pri Sodražici. Knjižico je napisal ribniški rojak, knjižničar ljubljanske vseučiliške knjižnice prof. dr. Jože Rus. Mož, ki do vseh podrobnosti pozna lepote, utripe, težave, izkušnje in radosti ribniške deželice in njenega človeka, nam je mogel v skromnem obsegu razprave na 18 straneh strnjeno, živahno in slikovito prikazati zgodovino suhorobarstva, domovino lesne domače obrti in današnje gospodarsko stanje teh krajev in ljudi.

Domovina suhe robe ni majhna, ni omejena samo na ribniško dolino, kakor si to predstavlja širša slovenska javnost. Zemljevid, priključen knjižici, nam kaže razdaljo tam gori od Želimelj, globoko doli do Rakitnice. To je prav obsežen del Ljubljanske province. In že prav zato je v novih razmerah tem bolj potrebno, da temu prevažnemu delu svoje domovine posvetimo zasluženo pozornost. Knjižica dr. Josipa Rusa je učenemu in preprostemu čitatelju zanesljiv učitelj. Naj pa bo tudi pobudnica k novim prizadevanjem za razvoj domače obrti in za izdatnejšo prodajo suhe robe s pomočjo prodajne zadruge. Pisatelj končuje s pozivom: »Naša lesna domača obrt je v trajni krizi, pomagajte tudi njej! Preskrbite suhorobarjem prilike za strokovno izobrazbo in: Dajte mu dela!«

Dr. Ante Debeljak je prispeval sonet, ki ga je bil posvetil dr. Ivanu Prijatelju za 60-letnico rojstva ter himno ribniški deželici, ki se končuje s prisrčno vzpodbudo:

Živi naj Ribniška dolina
in vsa dežela tod okrog.
Kot eno delajmo družina,
da nas vesel bo mili Bog.

Slednjič prav posebno oveseli čitatelja sloveča pesem o Urbanu iz Ribnice, ki je natisnjena v celoti.

Začetek za novo spoznavanje suhe robe je torej storjen. Ribniški klub v Ljubljani pa hoče nabrati tolikšno vsoto, da bo mogel izdati veliko, ceneno knjigo, ki naj bi zajela celoto ribniškega življenja ter razkrila čast, vrednost in podjetnost nekdanje, sedanje in bodoče Ribnice v najširšem pomenu. Z odkupom dr. Rusove knjižice (ki ji je cena 16 din in jo lahko dobite pri Ribniškem klubu in v vsaki trgovini s knjigami), pripomoremo k izvršitvi tega načrta.

Proizvodnja vloženih paradižnikov v Rusiji

Kakor povzemamo po tržaških »Le Ultime Notizie«, je sovjetska Rusija leta 1939 pridelala 21 in pol milijona škatel konserviranih paradižnikov, lani pa 32 in pol milijona. Ker je bilo povpraševanje po vloženih paradižnikih zmerom večje, je Rusija dala proizvodnji polnega razmaha in bo letos znašala že 65 milijonov. Za konserviranje se uporabljajo najmodernejši načini. V načrtu je, da se bo površina s paradižniki posajene zemlje v bodoče še znatno razširila.

Zapiski na robu

O pametnem gospodarstvu

Stari modrijan Seneka je rekel, da je pametno gospodarstvo samo po sebi vir lepih dohodkov.

H. Taylor je dal svojim sorodnikom na slednji nasvet: Če želite, da vam ne bo manjkalo denarja, se morate brigati, ta bodo potrebe vašega življenja za spoznanje nižje od vaših dohodkov.

Benjamin Franklin je isto modrost povedal na naslednji način: Če ste dovolj spretni, da manj zapravljate kakor prejemate, potem ste iznašli kamen modrosti.

Helibarton pa je zapisal: Nihče ni bogat, če so njegovi izdatki nižji, kakor dohodki. In nihče ni siromašen, če so njegovi dohodki višji kakor izdatki.

Marsikdo bo pristavil samo eno: Da, ko bi imel vsaj dohodke, z izdatki bi se že še kako uredilo.

Prijazna postrežba

Neki dunajski list pravi: Če komu prijazno postrežeš, mu tekne dvakrat bolje. Potem nadaljuje z naslednjo sličico: Skoraj na slehernem večjem kolodvoru lahko vidiš, kako ropočejo vojaki s polnimi nahrbtniki, puškami v rokah in s prevešenimi protiplinskimi maskami iz vlaka. Njihove oči iščejo tisto leseno tablo, ki je okrašena z znamenjem Rdečega križa. In če jo ugledajo, potem pogumno koračijo v okrepčevalnico. Laik si pod tem predstavlja nekaj mrtvo stvarnega. Toda te okrepčevalnice niso take. Nasprotno, prav prijazne so. Cvetlice stoje na mizah, stoli so udobni. Predvsem pa so pomočnice Rdečega križa, ki tu opravljajo službo, tako prijazne in ljubke gostiteljice, da se počuti vsak dopustnik ali potovalec na fronto za nekaj ur kakor doma. Po dnevnem času — pa naj bo to na Poljskem, v Franciji, Belgiji, na Ogrskem, Danskem ali Bavarskem — mu ponudijo primerno kosilce. Dobro dé vojaku, če spet enkrat lahko iztegne svoje škornje pod prijazno opremljeno mizo, če se lahko nekoliko zamisli ali napiše pismo domov. Prijazne pomočnice so tudi voljne oddati pisma na pošto, če je vojaku tesno s časom. In če potuje skozi postajo transport ali vlak in če ima le kratek postanek, gredo pomočnice Rdečega križa na tir. S seboj nesejo velike posode kave ali juhe in skrbijo, da si vsak vojak napolni ne samo jedilno skodelo, marveč po možnosti tudi poljsko steklenico za nadaljnje potovanje. Od lanskega leta izpolnjuje nemški Rdeči križ to obilno nalogo. V enem samem mesecu je razdal na 23 okrepčevalnicah 46.000 kosil, nad 13.500 obrokov za nadaljnjo pot, nad 330.000 litrov piač in blizu 200.000 malic. Zato je razumljivo, da nemški vojaki vsepovsod hvalijo okrepčevalnice Rdečega križa.

„Boj z drakonom"

Še se najdejo ljudje, ki jim tudi v današnjih časih ne zmanjka humorja in si dovolijo različne hudomušnosti. Zanimivo zgodbico poročajo nemški listi iz Launa. Vse prebivalstvo daleč naokrog je bilo zadnje dni prestrašeno, ker se je ob vhodu v vas Laun pojavila velikanska kača z dvignjeno glavo. Rekli so, da preži novi zmaj na svoje žrtve. In preden je bilo treba za odrešitev vsega kraja poiskati in žrtvovati devico, kakor so to terjale stare pravljice, in preden je zmaj začel bruhati ogenj in žveplo iz žrela, so se zbrali pogumni reševalci. Vrli vitezi Jurji so pograbili namesto kopja vsak svoj cepec in sekiro. Sledila jim je procesija žena, otrok in ostalih vaščanov. Ves ta sprevod se je ustavil zunaj vasi in pogumni vaški vitezi s cepci in sekirami so se podali v boj z drakónom.

Celotna odprava pa se ni končala tako, kakor čitamo v pravljicah ali v veliki Schillerjevi romanci, niti ne takó, kakor na ljubljanskem odru. Po nekaj minutah napetega pričakovanja se je vse izprevrglo v grozanski smeh. Vrli vitezi so namreč našli orjaško kačo — že mrtvo. Dognali so, da je kača pripadala nekemu potujočemu cirkusu, pa jim je pobegnila, nakar so si cirkusanti dovolili hudomušno šalo: kačo so zvili ob cesti in naravnali glavo tako, kakor da bi prežala na mirljubne vaščane iz Launa. Zgodba o zmaju kroži po nemški državi in ljudje se od srca smejejo. Smeh pa je danes zlata valuta.

H.-J. Magog:

Dogodek sred noči

Igralec Ratinel je bil končal svojo markijevo vlogo, preoblekel se je spet in šel iz svoje oblačilnice preko dolgih hodnikov in stopnišč v drugo nadstropje, kjer je imel ložo njegov nekdanji sošolec, zdravnik, edini človek, ki je res odkrito občudoval njegovo gledališko umetnost. Večina drugih mu je bila itak zelo malo naklonjena. Tudi to pot so le redki obiskovalci gledališča ploskali njegovi vlogi in vendar jo je igral z vso svojo dušo.

Njegov največji nasprotnik pa je bil Montrobert, ki je bil prvi umetniški kritik provincialnega mesta.

Ko je Ratinel stopal po hodniku, je dohitel dva gospoda, ki sta bila v silno živahnem pogovoru. Eden izmed njiju je bil advokat Montrobert, ki je glasno dejal, tako da je zadaj stopajoči Ratinel čul vsako besedo:

— To pot je bil Ratinel spet neznosen kakor vedno. Ali ste ga videli kot markija?... Bil je to Ratinel, nihče drugi ko Ratinel. Možak ni v stanu, se tako pošteno maskirati in spremeniti svoje kretnje, da ne bi na mah spoznali Ratinela!

Ko je Ratinel čul te žaljive besede, se je zrinil med oba presenečena gospoda in divje rekel advokatu Montrobertu:

— Le počakajte, pokazal vam bom nepobitno, kako se znam maskirati. To bo dan moje osvete in ta dan me ne boste spoznali, to vam prisežem!

Pri teh besedah, izrečenih glasno in razburjeno, se je nabralo več radovednih poslušalcev, ki so z zanimanjem opazovali prizor. Igralec pa je ves vznemirjen naglo odšel naprej.

Dogodek je vzbudil pozornost in Montrobert, ki je šel po gledališču v kavarno, se je tu s svojimi znanci dolgo razgovarjal in jim razlagal načela gledališke kritike.

Ob pozni nočni uri se je vračal Montrobert po praznih, slabo razsvetljenih ulicah v svoje oddaljeno stanovanje. Hitel je malo bolj ko po navadi in je prišel ves zasopel pred svoja hišna vrata.

Potegnil je iz žepa kup ključev in ravno hotel poriniti pravega v ključavnico, ko je pristopila iz teme k njemu senca, ki ga je zagrabila za vrat.

— Denar sem! Gorje, če črhneš! Porinem ti bodalo med rebra. Hitro!

Od groze otrpli odvetnik je videl v svitu bližnje svetilke pred seboj divji obraz in značilno apaško čepico.

Med tem ko mu je možak ostro zrl v oči in ga z levico tiščal za vrat, mu je z desnico prav spretno izpraznil žep: vzel mu je listnico in že izginil v noč.

Stvar se je odigrala tako naglo, da odvetnik niti ni utegnil klicati na pomoč ali da bi se branil. Srepe apačeve oči so ga tako hipnotizirale, da se je zavedel šele, ko možaka ni bilo nikjer več.

S tresočo se roko je prijel za ključe, ki so mu bili padli na tla, hitro odprl vrata in jih zaklenil za seboj. Šele zdaj se je čutil varnega, vzdihnil je globoko in zajecljal polglasno:

— Strašno! Strašno!

Naslednji večer je pripovedoval dogodek v kavarni zbranim znancem in prijateljem, ne da bi opazil, da ga pri sosednji mizi igralec Ratinel zasmehuje na vse mogoče načine z besedami in kretnjami.

Slednjič je Ratinel vstal, se približal Montrobertu in mu dejal:

— Ha, ha, torej tako ste se bali preklinjega apaša?

Ko ga je Montrobert začudeno pogledal, je nadaljeval:

— Komedije je konec. Tu imate svojo denarnico nazaj. Niste me spoznali, ko sem vas okradel v maski apaša. Kakor vidite, je vaša kritika mojih ulog prokleto jalova!

— Vi ste to bili? je dejal Montrobert in ga pogledal debelo. Potem pa je prijel listnico, jo odprl in pogledal vanjo.

Nenadno pa je vzkliknil:

— Čujte, gospod Ratinel, če ste me že okradli in mi vračate listnico, bodite tudi tako prijazni, ker ste ravno tu, da mi vrnete tudi njeno vsebino, lep šop bankovcev, ki so bili v njej in ki jih sedaj ni več notri.

Pri teh besedah je zmagoviti Ratinel postal bled ko zid:

— Kaj?... Kako? Bankovci so bili v listnici?

— Seveda, je odvrnil odvetnik resno. To morate pač vi najbolje vedeti.

Tu se je Ratinel zrušil na bližnji stol.

— Prokleti apaš, je žalostno vzdihnil, torej je izpraznil vašo denarnico, preden mi jo je bil izročil!

Prisotni so pri teh besedah prasnili v glasen smeh, spoznali so, da si Ratinel tudi te vloge ni bil upal igrati in si je bil izbral za to pravega apaša.

Njegova gledališka slava je bila s tem za vedno pokopana.

Na obletnico vstopa Italije v vojno in praznika vojne mornarice

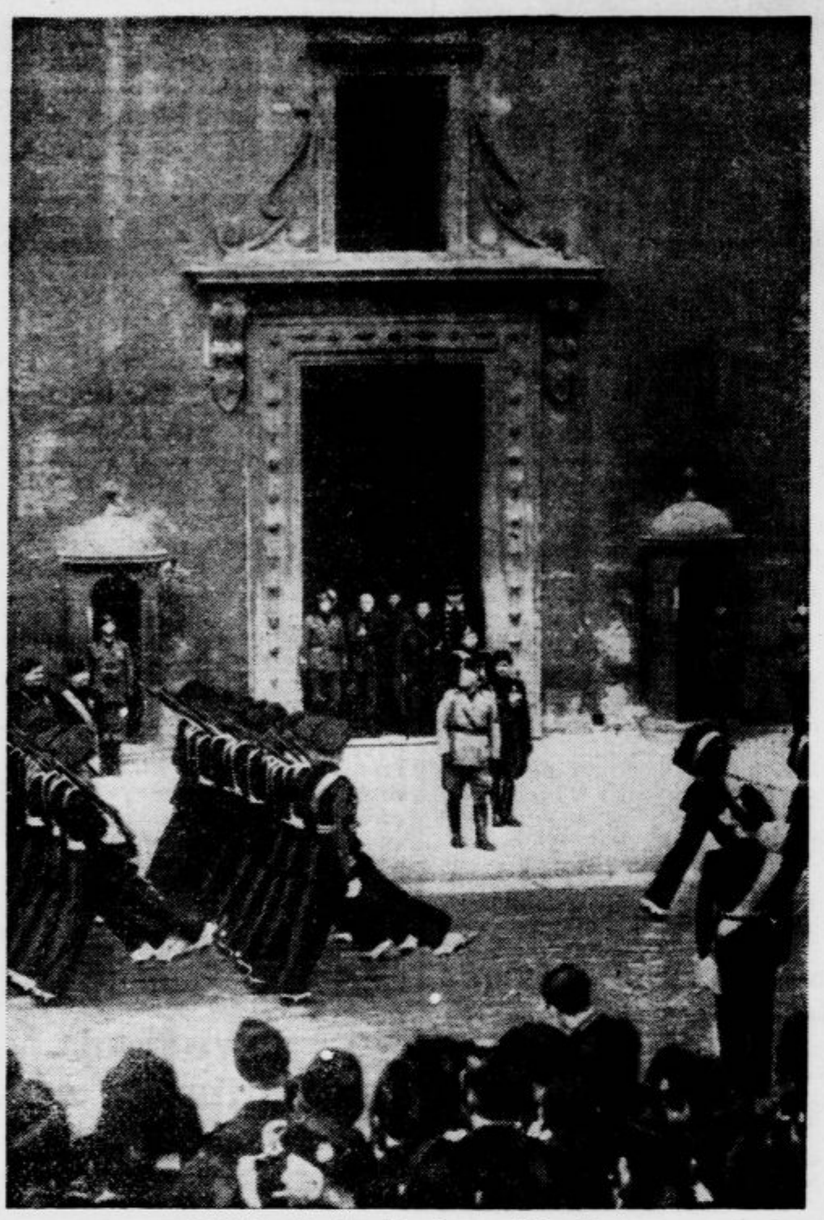

Pohod v rimskem koraku pred Ducejem

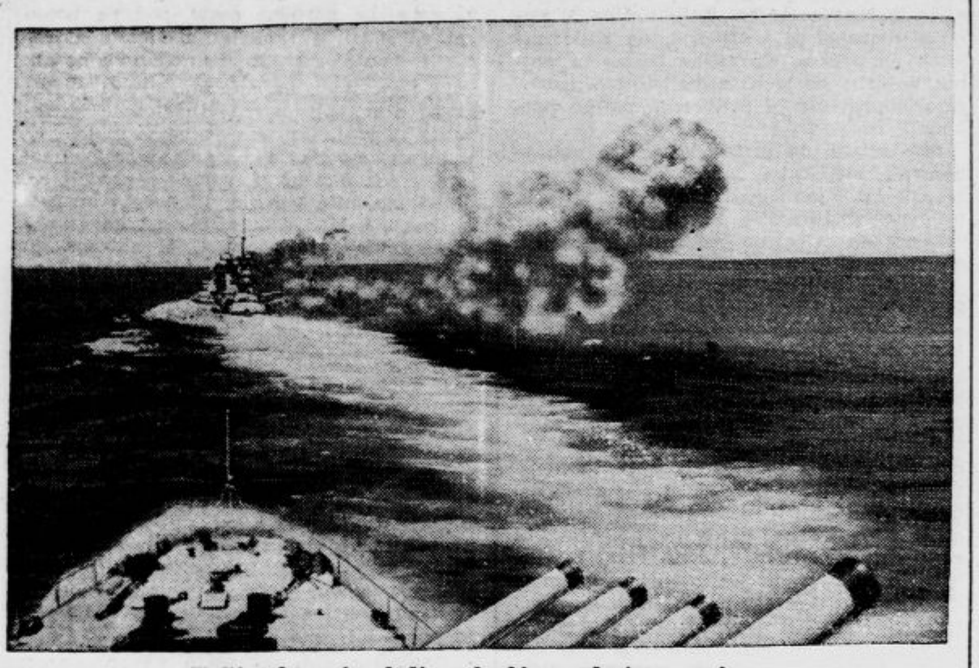

Italijanska vojna ladja v borbi na odprtem morju

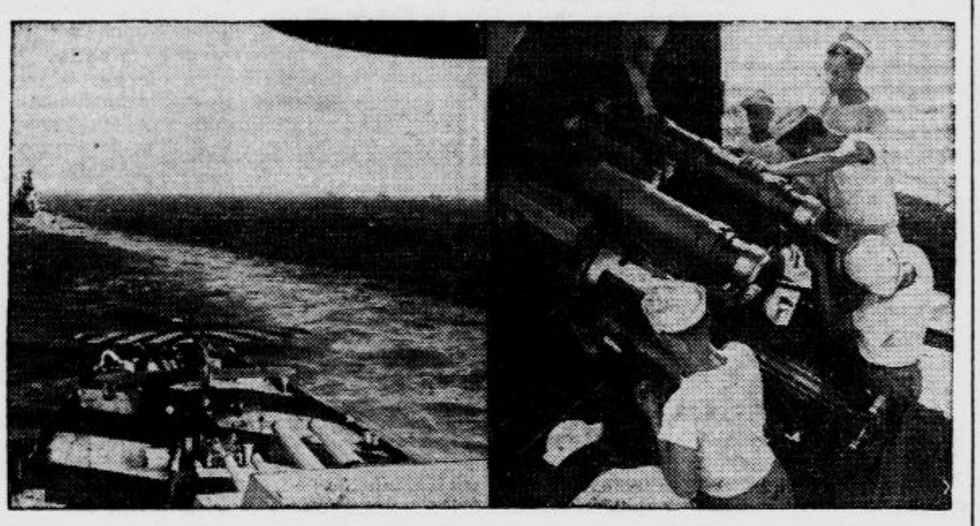

Levo: Pohod proti sovražniku. — Desno: Posadka čisti topove

Zastrupljenje z nikotinom

V bolnišnico Humberta I. v Benetkah so prepeljali pet otrok s hudimi znaki zastrupitve. Matere so jim obravnavale lase z razstopino nikotina, ki jo državni monopol prodaja proti rastlinskim boleznim. Hotele so jih osvoboditi parazitov. Komaj uro časa potem pa so otroci pobledeli, začeli so bljuvati, dobili so srčne krče, drisko in druge znake hude zastrupitve. Prepeljali so jih takoj v bolnišnico, kjer je zdravnikom uspelo, da so dve majhni deklici spravili iz nevarnosti, stanje ostalih treh otrok pa zbuja še vedno skrbi.

Proizvodnja vžigalic v Italiji

Po listu »Informazione Economica Italiana« je italijanska vžigalična industrija znatno prekoračila domačo potrebo. Vsako leto izdela okrog 25 milijard vžigalic, kar je dosti več, nego potrebuje Italija sama. Tudi izdelek je izvrsten, a sirovine zani so vse domačega izvora. Pred sedanjo vojno je Italija izvažala zelo velike količine vžigalic, zlasti v dežele Južne Amerike.

Petnajstletnica nove Portugalske

Proti koncu maja je Portugalska obhajala petnajstletnico svojega novega režima. Dr. Oliviera Salazar, predsednik Portugalske, je bil ob tej priliki predmet splošne pozornosti. Na univerzi v mestu Portu so počastili Salazarja s posebno sejo akademskega senata pod predsedstvom portugalskega prosvetnega ministra Canaira Pacheca. Tudi v vseh vojašnicah in šolah so bile proslave, na katerih so poudarjali pomen revolucije za Portugalsko. Prezident države je odgovoril na vse čestitke z javno zahvalo, ki so jo objavili vsi portugalski dnevniki.

Jannings pri Duceju

Duce je te dni sprejel v posebni avdijenci znanega nemškega igralca Emila Janingsa ter je ostal z njim nekaj časa v prisrčnem razgovoru.

Smrtna kazen za špekulante z živili

General Antonescu, vodja Rumunije, je izdal odlok, po katerem se špekulanti z najvažnejšimi živili lahko obsodijo na smrt.

ANEKDOTA

Pesnik Detlev von Liliencron je bil v neki družbi in je čul nekega možaka, ki se je strašno bahal s svojimi predniki in njihovimi velikimi dejanji. Pesnika je to jezilo, na zadnje je dejal: »Ko tako govorite o svojih slavnih dedih, me spominjate nehote na krompir.«

»Zakaj?« se je začudil mož.

»Zato, ker je tudi pri krompirju najboljše pod zemljo . . . «

VSAK DAN ENA

»Teta, zakaj ima žirafa tako dolg vrat?«
»Da doseže liste na drevesih!«
»Ali ti tudi lahko dosežeš, teta?«
(Vart Hem)

Srce in krvni obtok

Srce je s krvnim obtokom najbolj občutljiva naprava v trdnjavi našega telesa, ki se brani napadov zunanjih kvarnih vplivov. Zato ni čudno, da se zdravniška veda v novejšem času bavi največ z vprašanjem, kako bi to napravo utrdila. Po neki statistiki je umrlo v enem letu od 17 milijonov prebivalcev osmih velemest, New Yorka, Berlina, Dunaja, Budimpešte, Frankfurta, Lipskega, Prage in Curiha 230.000 oseb, od tega dvanajstina zavoljo jetike ,osmina za rakastimi obolenji in skoraj tretjina zavoljo obolenj krvnega obtoka. Vsak tretji človek umre tedaj, bi lahko rekli, zato, ker sta mu odpovedala srce in krvni obtok.

Obratovalni red v krvnem obtoku je nad vse umen. Vodi ga zakon največje štednje sil. Vsak delček telesa prejema stalno le toliko krvi, kolikor je trenutno potrebuje, ne premalo, pa tudi ne preveč. Dokler kakšen del telesa miruje, dobiva le najmanjšo količino krvi, a če deluje, dobiva tem več tega dragocenega soka, čim večje je njegovo delo. To štedljivo gospodarjenje posredujejo najfinejše poročevalske in urejevalne naprave vsega obrata krvnega obtoka. Tu sodelujejo naprave in posebne snovi, ki se pretakajo iz krvnih žlez, kakor iz stranskih obisti ali ščitnice, v krvni obtok.

Še pred nekoliko desetletji je bil zdravnik pri pregledu srčnega stanja navezan na primitivne metode. Prsni koš je obtrkaval po metodi, ki jo je l. 1754. izumil Auenbrugger in po raznih zvokih je sklepal o velikosti srca in zgostitvah v pljučih. Pozneje se je pridružilo osluškovanje s slušalno cevjo. Te preglede so razvili do velike popolnosti. Med zdravniki so specialisti, o katerih pravijo s polno upravičenostjo, da lahko poslušajo, kako trava raste. Toda za globlji pregled je manjkalo še zanesljivejšega čutila: očesa.

Doba tehnike je pomagala medicinski znanosti tudi v tem pogledu. Röntgenova odkritja nam omogočajo danes opazovati utripajoče srce na žarilnem platnu ter ga fotografirati, in sicer tudi s kinematografsko kamero.

Odkar so spoznali, da pomeni stalno rastoči krvni pritisk svarilni znak pred skritimi boleznimi, so postale tudi priprave za merjenje krvnega pritiska bistvena sestavina vsake preiskave srca.

Najzanimivejši in najpoučnejši pogled v najmanjše spremembe srčnega delovanja pa nam daje elektrokardiografija, metoda, ki beleži spremenljive električne napetosti v delujočem srcu. Srce je pravi mali dinamo. Električne impulze, ki jih sproži njegovo delovanje, fotografirajo in svetločutki papirni trak, fotogram nam potem pokaže, da-li deluje srce normalno ali ne. Na ta način je mogoče dognati bolezen ali nagnjenje do obolenja že davno prej, nego utegne postati bolezen nevarna.

Samo osluškovanje srca je prilično nezanesljivo, ker je pač akustični spomin človeškega ušesa zelo nedostaten. Stalno opazovanje bolnika pa je zahtevalo neprestane primerjave trenutnih ugotovitev s prejšnjimi ugotovitvami. Z današnjimi tehničnimi pripomočki, z registracijo srčnih zvokov, je mogoče mehanična nihanja prsne stene, ki jih naše uho dojema kot zvoke, spreminjati v električne nihaje, te ojačene spet v mehanične in končno v svetlobne nihaje, ki se dado potem fotografsko snemati. Na ta način dobimo črno na belem nevarljive potrditve o prekomernih in bolezenskih srčnih zvokih.

Železniška nesreča

Brzi vlak, ki vozi med Bukovino in Bukarešto, je v soboto pri Albeštiju zavozil v osebni vlak. Deset potnikov se je ubilo, trideset jih je bilo ranjenih. Dva vagona sta se pri trčenju zdrobila na kose.

Mrtvo mesto Kaneja

Na kratki vožnji po Kreti ima človek priliko občudovati, kaj je v kratkih dneh zasedbe otoka tukaj ustvarila nemška organizacija, pravi P. K., poročevalec Nemškega dopisnega urada. Povsod naleti obiskovalec na municijska skladišča in oskrbovališča, na nekem dvorišču ob glavni cesti so otvorili celo popravljalnico za motorna vozila. Za ranjence je kar najboljše poskrbljeno. Vsakdo, ki je potreben zdravniške nege, pride v vojno bolnico. Težje primere operirajo kar na otoku. Za grške in angleške jetnike je urejen poseben lazaret. Tam se nahaja posebno mnogo angleških letalcev, sestreljenih v zračnih bojih nad Kreto.

Na povratni vožnji je imel poročevalec priliko videti dolge kolone britanskih ujetnikov. Ta vojska se je morala tako hitro umakniti, da ni imela časa vzeti s seboj opremo in živila. Na ta način so dobili Nemci v roke velike zaloge suhorja, čaja, mezge, kondenziranega mleka in konserv. Na bojišču so ostali tudi avtomobili in slični predmeti. Nemci so se avtomobilov v prvih dneh po okupaciji s pridom poslužili, kajti zaradi nelahkih transportov po zraku je bilo treba čakati, da so prišla motorizirana vozila za njimi.

Cesta proti Kaneji je dobra, deloma celo asfaltirana in se vleče vzdolž morske obale. Še pred nekaj dnevi je tod mimo vihrala vojna, zdaj so njeni sledovi več ali manj zabrisani. Le tu in tam leži v jarku kakšen tank ali avtomobil, kakšen mrtev mezeg. To je edino, kar spominja na hude boje, ki so divjali tod okoli.

Popolnoma drugačen vtis dobi potnik v Kaneji. To je mrtvo mesto. Nobena hiša v njem ni ostala cela. Pod izruvanimi telegrafskimi drogi ležijo vozila. Asfalt je raztrgan od bombnih zadetkov. To je prava podoba razdejanja, ki spominja na najhujše slične prizore na Poljskem in v Franciji. Kamen ni ostal na kamnu. Ni naša krivda, pravi nemški poročevalec, da je prišlo do tega. Dokler je bilo mogoče, so Nemci Kaneji prizanašali. Ko pa so Britanci jeli osredotočevati v Kaneji svoj odpor, ko so začele iz stanovanjskih hiš in vrtov proti njim frčati svinčenke, je moralo priti maščevanje. Mesto je bilo izravnano z zemljo.

Zaklad pod deskami

Policija v Konstanci v Rumuniji je nenadno vdrla v »Pera Palas« enega najelegantnejših frizerskih salonov v mestu. Potem ko je s precejšnjim trudom pomirila klientke, ki se niso mogle ganiti od kompliciranih naprav za trajno ondulacijo in so vreščale bolj od strahu, da se jim bodo lasje sežgali nego od strahu, da gre za razbojniški napad, so agenti dvignili nekoliko desk na tleh in so v splošno začudenje začeli pobirati iz jam pod temi deskami preštevilne zlate palice ter zavitke tujih bankovcev.

Lastnik frizerskega salona in njegova žena, ki so ju aretirali, nočeta povedati niti z najmanjšo besedico, odkod izvira ta zaklad in kakšen je bil njegov namen. Policija pa domneva, da izvira od Židov, ki so morali zapustiti Rumunijo in od nedovoljenih manipulacij z valutami.

Prebivalstvo Rumunije

Po najnovejših podatkih ima Rumunija 13 milijonov prebivalcev. Bukarešta sama ima skoro milijon ljudi.

Kulturni pregled

Spor za Čajkovskega

(Iz študija I. I. Lapšina).

Ob koncu si dovoljujem navesti kratek dialog med pristašem in nasprotnikom glasbe Čajkovskega; tega razgovora si nisem sam izmislil, marveč sem ga posnel po opazovanjih v koncertnih dvoranah.

»Povejte mi, prosim,« pravi nasprotnik Čajkovskega, »kaj tolikaj cenite v tej glasbi?«

Pristaš: »To muziko imamo zaradi tega tako radi, ker je skladatelj v nji globoko človeški; ker živo reagira na muke človeštva in iskreno čuti s trpečimi.«

N.: »Po mojem mnenju je ta mračna, moreča glasba odtujena sodobnosti — bila je izraz tistega občutja malosrčnosti, obupa in žalosti, ki je bilo tako značilno za rusko javnost v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Niso zaman imenovali Čajkovskega prav kakor Čehova »1880nika«; ni zaman Čehov svojih »Žalostnih ljudi« posvetil Čajkovskemu. Nam je treba vedrih, dejalnih ljudi, ne pa cmeravcev, pesimistov, ki so se voljni suženjsko podrediti ukazom usode.«

P.: »Sicer je povsem pravilno mnenje, da glasba Čajkovskega do neke mere ustreza depresivnemu občutju njegove dobe — v tem pogledu so mnoga njegova dela pomenljivi umetnostni spomeniki njegovega časa, — vendar, če bi bil pomen njegove glasbe zgolj v tem, tedaj bi njegova dela pripadala samo zgodovini. Kako naj si potlej razložimo, da opažamo še dandanes v ZSSR takisto kot v ostalem svetu neugnani nagib za njegovo glasbo? Ali veste, da je glasbeni ljubljenec današnjega občinstva delavskih, kmečkih in vojaških krogov v Rusiji prav Čajkovskij? Tole so značilne besede nekega delavca, ki najbolje odgovarjajo na vašo opazko: »Ni se nam treba varovati otožnosti, zato nam je Čajkovskij tem dražji.«

N.: »Nisem hotel zanikati Čajkovskega popularnosti, menim pa, da je njegova glasba odločno škodljiva. Priznavam, da opisuje v svoji glasbi z nenavadnim umetniškim mojstrstvom agonijo, človeško trpljenje, pasivno vdanost usodi, prav zaradi tega pa vidim v taki umetnosti nezdrav pojav, ki je brez vrednosti za današnje pokolenje. Nje bi ne smeli podpirati, najbolje bi bilo, če bi jo sploh prepovedali, posebno take skladbe, kakor je Patetična simfonija. Nje pogosto izvajanje je neke vrste duševna injekcija, ki vpliva na človeško voljo in jo omrtvi; kdor se pogosto podvrže vplivu te bolestne muzike, mora neogibno postati cmeravec, preobčutljivi nevrastenik ali hipohonder. Nam pa je treba vedre umetnosti, ki bo krepila moči za življenjski boj.«

P.: »Če bi bili Vaši sklepi pravilni, bi bili morali izločiti iz umetnosti vse tragično, se pravi, to, kar je največje in za človeštvo najdragocenejše. Prepovejte Byrona, Schumanna, Chopina, postavite muzike, ki nam vzvalove dušo in ki nas mučijo, pod policijsko nadzorstvo in cenzuro. A tragična umetnost nas ne tišči k tlom, marveč nas dviga, jekleni našo dušo v življenjskem boju. Ko se predajamo vplivu Smetanovega tragičnega kvarteta »Iz mojega življenja« ali Čajkovskega »Patetične simfonije«, nas prežema občutek slasti. Koncertno dvorano zapuščamo z dušo, ki se je v žalosti zjasnila in postala neranljiva zoper nevšečne tveganosti življenja. Bog nam je dal tragično umetnost prav zaradi tega, da se lahko dvignemo nad svoje bolesti. Božanska veličina človeka je prav v tem, da mu v umetnosti postaja lastno trpljenje izvor slasti. Ko je Čajkovskij ustvarjal četrto, peto in šesto simfonijo, svojega »Manfreda«, je našel v ustvarjanju veliko srečo in sprostitev svojih muk; ko poslušamo ta dela, doživljamo nekaj podobnega in odkrivamo v njih enako radostno odrešenje.«

N.: Mi iščemo v umetnosti oddiha od proze življenja. Življenje je težko in žalostno; če pridem v koncertno dvorano ali v opero, se hočem oddahniti, pomuditi se malce v svetlem, radostnem ozračju; hrepenim po smehu, veselju, vedrem navdušenju ljudskih množic in posameznikov. Pri Čajkovskem pa srečujem zgolj pasivno ponižnost pred usodo, solze in tarnanje.«

P.: »Zdi se mi, moj dragi, da prav slabo poznate glasbo Čajkovskega, če mislite, da ima sámo tragično vsebino. Pri njem lahko najdete mnoga vesela, vedra dela — njegove suite, klavirske, violinske skladbe in skladbe za čelo, koncerte, številna mesta v operah; dalje pozabljate, da se Čajkovskij zelo mnogo bavi s plesom. Spisal je tri balete. Vodi nas v poetični svet otroških pravljic; že kot otrok je bil močno iznajdljiv v svojih igrah in prav do konca življenja mu je ostal dar, da se je mogel potopiti v otroški svet. Svojega »Hrestača« je komponiral v času hudih duševnih muk in našel v svetu oživljenih lutk oddih in olajšanje. Mar ne veste, da imajo njegove simfonije, celo najmračnejše, kakor so zadnje tri, vesele scherze; da se druga, tretja, četrta in peta simfonija končujejo z opisom veličastnih ljudskih slavnosti; dalje, da se Čajkovskij ni zadovoljil s pasivnim zadržanjem nasproti trpljenju, marveč se je junaški bojeval z usodo, celo tedaj, ko je bilo upanje v uspeh kaj pičlo? Vzel je nase neenak, vendar pa drzen boj tudi s smrtjo (Peta simfonija).«

N.: »Imenujte mi eno sámo delo Čajkovskega, ki je v njem izražena človeška vera v dobro in razumno, vera, ki je dejalna in zmožna premagati zlo.«

P.: »Zamislite si, da ena najboljših inspiracij Čajkovskega vteleša v kar nenavadno ostri obliki prav to misel. Shakespeare je po dolgi vrsti pretresljivih tragedij, ki prikazujejo brezdanjost človeškega trpljenja, spisal ob koncu svojih dni radostno, vedro dramatsko pesnitev »Vihar«. Prav za to velikopotezno optimistično dramo je zložil Čajkovskij eno svojih boljših simfoničnih pesnitev. Optimizem, ki ga nismo pridobili z globokim trpljenjem, ni kaj prida, ker je površen. Čajkovskij pa ni nikdar izgubil vere v višji smisel življenja in v končno zmago človeškega duha nad tragiko življenja. Tudi v Patetični simfoniji ni premaganec, marveč zmagovalec.

(»Slawische Rundschau« 1940.)

Mariborčani z »Ana Christie«

Izredno lepo uspel nastop v ljubljanski Drami

Veliki časi ločijo in razdvajajo, a tudi bližajo in združujejo. To je človek v ponedeljek zvečer živo občutil v ljubljanski Drami, ko je skupina mariborskih igralcev pred dobro zasedeno hišo nastopila z O' Neillovo »Ana Christie«. Ni bilo povoda za slavnostno nastrojenje, kakršno nas je prevzemalo včasih, o priliki tako skopo redkih gostovanj, a kar je izostalo na zunaj, smo s toliko večjo silo doživljali v srcu. Navdušenje, s katerim je bil sprejet ta prvi nastop, je pričal, da smo si pogledali iz srca v srce.

O' Neillova »Ana Christie« je kos življenja, kakor bi ga človek odgriznil z zobmi: iz mesa in krvi so vsi trije, ki se med njimi plete drama, stari kapitan Chris, njegova hčerka Ana in kurjač Mat. Da, skoraj preveč iz krvi in mesa — zato se je stari Chris tako srepo zagrizel v svojo mržnjo do morja, starega satana, zato si je mladi Mat, ki je lagal o ljubezni pocestnicam po vseh lukah sveta, tako brezumno vtepel v glavo, da mora dobiti v zakon čisto, spodobno dekle, in zato je Ana Christie s tako bolestno hladnim, razumskim računom zastavila svoj življenjski problem: ljubim te, a ne morem ti biti žena, zakaj padla sem. Koliko je žena, ki bi jim bila zavest greha silnejša od občutka ljubezni?

Mariborčani so v režiji **Vladimirja Skrbinška** dali v celoti polnovredno, umetniško dognano igro. V njihovem ansamblu je izrazne moči za vse, kar se lepega in strašnega, velikega in majhnega lahko

Kronika

*** Duce je sprejel Janningsa.** Včeraj je Duce v Rimu sprejel nemškega filmskega igralca Emila Janningsa, ki je prišel v Rim, da se udeleži prve predstave filma o Burih, v katerem igra glavno vlogo Krügerja. Duce se je z igralcem prisrčno razgovarjal.

*** Duhovniško imenovanje.** Dekan v Ospu v Istri je bil imenovan za vikarja v Boršţu. Ostal bo še nadalje župnik v Ospu.

*** Posestnik Jože Matjan se je smrtno ponesrečil.** V nedeljo se je po Št. Vidu in okolici hitro raznesla vest, da se je smrtno ponesrečil splošno znani posestnik in gostilničar g. Jože Matjan iz Vižmarij. V soboto se je odpeljal v okolico Brežic na vinsko kupčijo in hotel vino odpeljati s seboj. Pomagal je pri nakladanju sodov na tovorni avtomobil. Nesreča pa je hotela, da mu je spodrsnilo in se je pri padcu smrtno poškodoval. Takoj po prevozu v bolnico je izdihnil. Jože Matjan je bil star 67 let in je vedno rad pomagal pri delu v naprednih kulturnih in gospodarskih ustanovah. Njegovo gostilno v Vižmarjih so poleg domačinov radi obiskovali tudi Ljubljančani. S svojim prijaznim občevanjem si je pridobil velik krog prijateljev. Za pokojnikom žalujejo tri hčere in številni znanci. Truplo Jožeta Matjana so prepeljali na dom in bo pogreb danes ob 9. dopoldne iz hiše žalosti, Vižmarje 31, na farno pokopališče v Št. Vidu. Blagemu možu bomo ohranili lep spomin, užaloščenim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

*** Dar E. J. A. R. hrvatskemu poglavniku.** EJAR (Italijanska družba za radioodajo) je hrvatskemu poglavniku dr. Paveliću poslala v dar sprejemni aparat specialne konstrukcije. Poglavnik se je za pozornost družbi toplo zahvalil.

*** Slovenski odmevi v italijanskem tisku.** Beneški »Gazzettino« je v nedeljo objavil obširen članek o lepoti in bogastvu dolenjske zemlje (Panorama e avvenire della terra di Dolenjsko) izpod peresa svojega posebnega poročevalca Tullia Armania. Članek podrobno obravnava vprašanje zemskih in podzemskih zakladov naše Dolenjske in je opremljen z dvema lepima posnetkoma Dolenjskih Toplic in Krke. Ista številka lista prinaša tudi prav lep posnetek ženskih narodnih noš z lanskega velesejma.

*** 3000 učiteljskih mest na podeželskih šolah.** Lani je bilo v Italiji razpisanih 3000 učiteljskih mest na podeželskih šolah in natečaj se pravkar zaključuje. 750 izmed razpisanih mest je bilo pridržanih za mobilizirane učitelje in določila o njih sprejemu bodo v kratkem objavljena. Za razpisana mesta se je priglasilo 14.000 prosilcev, ki pa bodo morali napraviti še poseben izpit na podlagi ene izmed dveh tem, ki ju je določilo Ministrstvo ljudske prosvete. Ves postopek bo opravljen tako, da bodo mogli novo sprejeti učitelji že na začetku prihodnjega šolskega leta nastopiti svoja mesta.

*** Velika fotografska razstava v Opatiji.** V Opatiji pripravljajo veliko fotografsko razstavo, združeno s tekmo amaterjev in poklicnih fotografov, in vabijo k sodelovanju fotografe in fotoamaterje z vsega ozemlja povečane Reške pokrajine. Razstava bo še posebej privlačna, ker se bodo pokrajinskim slikam iz dosedanje Reške pokrajine pridružili tudi krasni motivi z nanovo zasedenega ozemlja, z Raba, Krka, Sušaka in iz Bakrskega zaliva, ter bo brez dvoma imela tudi velik tujskoprometni pomen.

*** Strahovita eksplozija v Smederevu.** Madžarski list »Nemzety Ujzedek« poroča, da se je v Smederevu dogodila strašna nesreča. Iz neznanih razlogov je zletela v zrak velika količina streliva, ki je bila zbrana v mestni trdnjavi. Dve tretjini mesta in grad so po eksploziji popolnoma uničeni. Posebno je prizadet del mesta med gradom in železniško postajo. Več tisoč oseb je ubitih in ranjenih.

*** Novo maksimiranje hitrosti motornih vozil.** Zbornici Fašijev in Korporacij v Rimu je bil predložen osnutek novega zakona o omejitvi hitrosti motornih vozil. Po tem osnutku naj bi smeli osebni avtomobili in motocikli voziti podnevi z največjo brzino 60 km, ponoči izven selišč 50, skozi selišča pa 30 km. Tovorna vozila z nosilnostjo do 20 stotov bi smeli podnevi voziti z brzino 50, ponoči izven selišč prav tako 50, skozi selišča 30 km, z nosilnostjo od 20 do 35 stotov podnevi 40, ponoči izven selišč 40, skozi selišča 30 km in z nosilnostjo nad 35 stotov — s priklopnim vozom ali brez njega — podnevi in ponoči 30 km. Avtobusom naj bi bila dovoljena najvišja brzina podnevi in ponoči 20 km na uro.

*** Potovanja v pokrajine bivše Jugoslavije.** Tržaški listi poročajo: Trgovci in zastopniki organizacij, ki hočejo po poslovnih opravkih potovati v kraje bivše Jugoslavije, morajo imeti potno dovoljenje. Oni, ki hočejo potovati v Ljubljansko pokrajino, morajo na kvesturi vložiti prošnjo, kolkovano s 4 lirami. V prošnji naj navedejo zaposlitev in opravek, zaradi katerega hočejo potovati v novo pokrajino. Trgovci naj svojim prošnjam prilože priporočilo svoje organizacije. Ko Visoki Komisariat v Ljubljani odobri prošnje, ki jih Kvesture pošljejo za izstavitev potnega dovoljenja, lahko prosilci nemoteno potujejo v zaprošeno pokrajino.

*** Dan slepih.** Kakor po vsej Italiji, so v nedeljo tudi v Trstu praznovali dan slepih. Članice Ženskega fascija so po mestu razdeljevale propagandno gradivo, sprejemale prostovoljne prispevke ter prodajale razglednice in druge predmete. Ves prebitek zbirke gre za podpore manj premožnim članom Italijanske zveze slepcev.

*** Na realni gimnaziji v Kočevju** bodo sprejemni izpiti za I. razred dne 23. in 24. junija, obakrat od 8.30 dalje. Prošnje, kolkovane z 10 din, ki jim je treba priložiti krstni list in izpričevalo o dovršeni osnovni šoli, je treba vložiti pri ravnateljstvu do 18. junija. Izpit smejo polagati učenci ali učenke, rojeni v letih 1928, 1929, 1930 in 1931. Šolsko leto se bo zaključilo dne 28. junija. Ob 9. uri bo skupna služba božja, nato se bodo razdelila v šoli letna izpričevala. Učneci (-ke), ki bodo izdelali IV. razred, bodo morali prinesti še kolek za 100 din. — Ravnateljstvo.

*** Tudi Albanci pripuščeni v javne službe.** Poslej se bodo tudi albanski državljani smeli udeleževati razpisov javnih služb v Italiji, kolikor razpolagajo s potrebnimi dokazili o kvalifikaciji.

*** Za večjo štednjo z odpadki kož.** Ministrstvo za korparacije je s posebno odredbo prepovedalo prosto prodajo odpadkov govejih in konjskih kož, kakršni nastajajo pri predelovanju v kožarski obrti. Takšen ukrep je bil potreben v namenu natančnejšega nadzorstva civilnega konzuma.

*** Za nego in snago po kmečkih domovih.** Pokrajinski odsek zveze kmečkih gospodinj v Benetkah je skupno z Dopolavorom in Zvezo poljskih delavcev priredil tekmo za najlepši, s cvetjem okrašeni kmečki dom z urejenim vrtom. Tekma se bo zaključila 15. t. m., udeleže pa se je lahko vse kmečke gospodinje Beneške pokrajine. Takšne tekme se v Italiji precej pogosto prirejajo in imajo dvojen praktičen pomen: prvič dvigajo misel za higieno in lepoto kmečkega domovanja, zraven pa pospešujejo smotrno izkoriščanje prostorov v hiši in zemlje okrog nje.

*** Za zimsko zalogo surovega masla.** Ministrstvo za poljedelstvo je izdalo potrebne ukrepe, da se vsa količina surovega masla, ki ostane preko tekoče potrošnje, shrani v hladilnicah, da bo v zimskem času na razpolago potrošnji Vojske in civilnega prebivalstva. Ustanovi UDOGA je v zvezi z industrijskimi, trgovinskimi in zadružnimi organizacijami naloženo, da v juniju, juliju in avgustu po načrtu preskrbi zimsko rezervo.

*** 1000 letnica cerkvice na Capriju.** Na Capriju se nahaja majhna cerkvica, posvečena Materi božji, ki vzbuja veliko pozornost vseh letoviščarjev in izletnikov, saj predstavlja dragocen primer stavbarske in likovne umetnosti. Cerkev praznuje 1000-letnico obstanka, verjetno pa je njen početek še starejšega datuma.

*** Trojčke je rodila.** Na porodniškem oddelku bolnice Regina Elena v Trstu, je te dni 32letna Adela Grudnova z Nabrežine povila trojčke, dve punčki in fanta. Njen mož Štefan je delavec v nabrežinskih kamnolomih, in ko je izvedel, da je postal trikratni oče naenkrat, je bil ves iz sebe od veselja. Grudnova, ki imata zdaj šest otrok, sta svojim najmlajšim izbrala imena Alba, Bruna in Marij.

*** Raziskovanje metana.** Te dni se vrši v Bologni poseben kongres za raziskovanje metana, ki mu prisostvujejo strokovnjaki iz vse Italije, predsedujeta mu pa senator Gai, predsednik Družbe za metan in narodni svetnik Puppin. Posobno pozornost je vzbudila razprava o praktični uporabi metana v tehnične namene.

*** Bik je pobesnel, ker ga je čebela pičila.** Kmet Fortunat Prelih iz Renč pri Gorici je nedavno kupil lepega, močnega bika. Ko je mož — pri 60 letih — prišel v hlev, da napoji živno, je bik na lepem pobesnel, ker ga je pičila čebela. Pobodel je gospodarja in ga vrgel ob tla, da je dobil široko rano na glavi. Ko je obnorela žival zagledala kri, je še bolj podivjala, vendar je Prelihu uspelo, da se je rešil in pobegnil skozi okno. Medtem se je bik odtrgal in planil na dvorišče, kjer so se že začeli zbirati sosedje. Nesreča bi bila gotovo še hujša, če ne bi bili prihiteli karabinerji in ga s kopiti pušk pobili na tla. Preliha so morali prepeljati v bolnico.

*** »Tovarištvo«, podporno društvo finančnih uslužbencev v Ljubljani** javlja, da bo imelo 11. redni občni zbor v petek 27. junija t. l. ob 19.30 v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: 1. konstituiranje občnega zbora; 2. poročilo odbora o društvenem delovanju in poročilo o letnem računskem zaključku; 3. poročilo pregledovalcev računov; 4. dopolnilne volitve; 5. predlogi odbora: a) da ostane višina pristopnine in letne članarine nespremenjena, b) da se od 1. julija 1941 dalje zviša redni mesečni prispevek za posmrtni sklad za 1 do 2 din, c) da ostane višina dajatev društva nespremenjena, d) da ostane mesečni prispevek za bolniški sklad nespremenjen; 6. pritožbe ter predlogi članstva, ki se morajo društvenemu odboru pismeno sporočiti vsaj osem dni pred občnim zborom; 7. slučajnosti. V primeru nesklepčnosti bo pol ure pozneje na istem kraju in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal veljavno ob vsakem številu prisotnih članov. (—)

Iz Ljubljane

u— **Veličastna zadnja pot Joška Pogačnika.** Ko je generalni tajnik g. Joško Pogačnik počival v kapelici sv. Nikolaja na Žalah, so ga oba dneva prihajali kropit prav številni Ljubljančani. K slovesu pa se je v ponedeljek popoldne zbrala tolikšna množica, da enake na Žalah že dolgo nismo videli. Zastopana je bila Ljubljana s prav vsemi svojimi sloji, zato je bil žalni sprevod pretresljiva in obenem veličastna slika ljubezni, ki je je bil med vsemi deležen g. Joško Pogačnik. Štirje frančiškani so pred molilnico opravili molitve. Pevci »Save« in drugih pevskih društev so lepo ubrano zapeli žalostinko »Človek, glej«, ki je mnoge raztožila do solz. Potem se je razvil dolg žalni sprevod. Ko je bila krsta že prenešena v cerkev pri Sv. Križu, se še vedno niso vsi uvrstili v dolgo pogrebno verigo. Za črno zastavo in križem so nesli bivši mornarji venec v obliki velikega sidra. Nato so uslužbenci Mestnega pogrebnega zavoda nesli 20 krasnih svežih vencev, dva velika družinska venca pa sta počivala na črni kovinasti krsti. Od žalosti strti vdovi, sinku, bratu in ostalim sorodnikom so sledili najvidnejši predstavniki našega javnega življenja, med njimi več visokih uradnikov z Visokega Komisariata ljubljanski podžupan dr. Ravnihar, zastopniki generalnega ravnateljstva TPD z direktorjem dr. Vrhuncem, kakor tudi predstavniki rudarskega glavarstva, predsedniki stanovskih zbornic in korporacij, zastopniki vseh akademskih stanov, odborniki in člani narodnih združenj, bivši visoki oficirji z biv. divizionarjem Rupnikom, nešteti Joškovi prijatelji, nato pa dolga vrsta ljubljanskega ženstva. Spričo globoke potrtosti gospe vdove in ostalih svojcev ni bila zapeta nobena pesem več in ni bila izpregovorjena nobena beseda v slovo. Tam za veliko vojaško kostnico, v grobnici ob zidu, so po molitvah frančiškanov začele sredi molka in solz padati na krsto grude domače zemlje in vsak votli odmev iz grobnice je bil, kakor da Joško Pogačnik čuje in vrača zadnji pozdrav.

u— **V počastitev spomina** in namestu venca na krsto blagopokojnega generalnega tajnika TPD gosp. Josipa Pogačnika je poslala rodbina g. Josipa Šiliha (Slovenia-Transport) iz Ljubljane 300 din našemu uredništvu, ki je ta znesek dostavil mestnemu poglavarstvu v sklad za mestne reveže. — Namesto venca na krsto prijatelja Joška Pogačnika je daroval g. inž. Klinar, gradbeni direktor v pokoju za mestne reveže 200 din.

u— **Poročila sta se** na binkoštno nedeljo v frančiškanski cerkvi gdč. Erna Kumpova, hčerka upokojenega poštnega inšpektorja iz Kranja in g. inž. Berivoj Stanič iz Ljubljane. Nevesti je bil za pričo gosp. Jakob Mohorič, ženinu pa g. inž. arh. Ernest Franz. Obilo sreče!

u— **Vreme kakor v aprilu.** Že drugi dan nas v majhnih presledkih neprestano zaliva dež. Z usodno Medardovo nedeljo, ki naj bi nam upravljala vreme kar celih 40 dni, smo bili še nekoliko zadovoljni. V ponedeljek je svetnik imel še oblast nad njim, včeraj pa se je prevrglo na slabše. Deževalo je od jutra kar naprej. Če je rahel dež po nekaj sončnih dneh dobrodošel, ga je zdaj gotovo že preveč. Ljudje na polju ne morejo opraviti nujnega dela. Posebno košnja je hudo prizadeta. Mnogi posestniki so v upanju, da se bo vreme ustalilo, travo že pokosili, zdaj pa je ne morejo posušiti. Tudi meščanom deževno vreme ni nič kaj po godu, posebno pa ne kopalcem.

u— **Velik dovoz drv v mesto.** Pozimi in pomladi nekaj časa je v Ljubljani primanjkovalo kuriva. V bojazni, da ne bo novega dovoza, so se ljudje prekomerno začeli zalagati s premogo min drvmi in zato ni čudno, da je trgovcem začelo zmanjkovati obojega. V zadnjem času pa prihajajo vedn ovečje količine premoga iz domačih premogovnikov Kočevja in Črnomlja. Kmalu pa bo tudi urejen dovoz trboveljskega premoga, ki so ga naša gospodinjstva in industrija zaradi boljše kakovosti največ uporabljala. Drv je vsak dan več naprodaj. Zaloge pri trgovcih se večajo in tudi kmetje stalno dovažajo drva. Mnogo pa imajo že pripravljenih in jih letos ne bo primanjkovalo. Velikanske skladanice drv leže ob robu gozdov vse od Polhovega Gradca preko Horjula in ižanskih vasi do Turjaka. Kljub temu pa imajo še vedno visoko ceno. V mestu skoro v vsaki ulici vidiš delavce, ki spravljajo drva v kiet. Vsakdo se hoče pravočasno in ob suhem vremenu preskrbeti s kurivom.

u— **Rdeči križ, sekcija za socialno pomoč,** poziva vse one, ki so se naselili na področju Ljubljane in ki se doslej še niso prijavili, oziroma niso izpolnili obeh tiskovin, da se zglase v pisarni sekcije, Frančiškanska ul. št. 6-I., med uradnimi urami, t. j. med 9. in 12. ter 15. in 18. uro v naslednjem redu: osebe, katerih priimki se začenjajo s črkami A, B, C, Č, D, E in F naj se zglase v sredo 11. t. m., osebe, katerih priimki se začenjajo z G, H, I, J, K, L in M v četrtek 12. t. m., one, katerih priimki se začenjajo z N, O, P, R, S, Š v petek 13. t. m. in osebe, katerih priimki se začenjajo s T, U, V, Z, Ž pa v soboto 14. t. m. Vsi drugi izseljenci , ki bodo dospeli na področje Ljubljane, se morajo prijaviti Rdečemu križu v teku 48 ur po prihodu.

u— **Za poizvedovalni oddelek Rdečega križa** v Ljubljani je izročila gospa Mira Beneš-Knezova 5000 din. To globoko razumevanje darovalke za človekoljubno delo Rdečega križa naj bi služilo za vzgled in našlo še mnogo posnemovalcev. Poizvedovalni oddelek bo izročil od te vsote 3000 din sekciji za socialno pomoč. Ge. Miri Beneševi se Rdeči križ toplo zahvaljuje.

u— **Nove petnadstropne palače Pokojninskega zavoda,** ki stojijo ob novi ulici med Šubičevo in Nunsko ulico, bodo v kratkem izročene svojemu namenu. Kakor znano, bodo imele nove resda monumentalne stavbe udobna in moderna stanovanja z vsemi pritiklinami. Zdaj so v teku zadnja dela na pročelju in v notranjosti. Tudi v arhitektonskem pogledu res lepe stavbe bodo v okras vsej beli Ljubljani.

u— **Betonska zidova Ljubljanice se rušita** tudi od Šentjakobskega proti Čevljarskemu mostu. Doslej je podtalna voda podkopavala betonski zid med Šentjakobskim mostom in izlivom Gradaščice in zidova Gradaščice same. Cele plasti betona so se že zrušile v valove. Kakor znano, niso mislili pri regulaciji obeh rek na podtalno vodo, ki zdaj nezadržno opravlja svoje razdiralno delo. Neprestano letošnje deževje je uničevanje pospešilo in močno betonsko zidovje dobiva nove razpoke in okvare v vedno večjem obsegu.

u— **Slovenska simfonična glasba** bo zastopana na prihodnjem koncertu Glasbene Matice ljubljanske. Pomnoženi orkester Orkestralnega društva bo izvajal tri simfonične skladbe, eno italijanskega klasika Abbaca, potem najnovejši Lajovčev simfonični poem Pesem jeseni in prvič na javnem koncertu Škerjančevo najnovejšo skladbo Koncert za klavir in orkester. Razen tega bo izvajal pevski zbor Gasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Poliča meznim točkam sporeda se bomo še vrnili. Gallusove motete in Madrigale. K posaDanes opozarjamo na koncert, ki bo v ponedeljek 16. t. m. ob četrt na 21. v veliki unionski dvorani. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— **Nezaposleno učiteljstvo meščanskih** šol se nujno vabi, da se še v teku tedna zglasi v pisarni Razorov, Gregorčičeva ulica, Tiskarna Merkur, od 4. do 5. popoldne radi izpolnitve novih prijav.

u— **Mestno zdravniško dežurno službo** bo opravljal od srede od 20. ure do petka do 8. ure mestni višji zdravstveni svetnik dr. Franta Mis, Poljanska cesta 15-II., telefon 32-84.

u— **Za socialno akcijo Rdečega križa** darujeta gospa Ivanka in gospod Viktor Kristan 150 dni namesto cvetja na grob dobrega prijatelja Joška Pogačnika. Iskrena hvala.

u— **Na današnji produkciji šole Glasbene Matice** bodo nastopili iz klavirskega oddelka naslednji gojenci: Vera Brihta, Metka Vadnal, Irena Kunst, Besi Škerjanc, Marjetka Rupnik, Eva Paulin, Roman Oblak, Jasna Vatovec, Janja Samec, Zorica Jermol, Alenka Lenarčič, Mira Saršon, Sonja Paternost, Irena Čander, Jasna Tiringer, Mirjam Miklavčič, Saša Finc, Janja Brandner, Lilijana Kunst in Vida Horvat; iz violinskega oddelka: Mitja Butara, Miro Kušej, Janez Triler, Vera Dolinar, Ivan Kosovinc, Dušan Vrščaj; iz oddelka za čelo: Julijo Moskovič. Začetek produkcije bo točno ob četrt na 7. v mali filharmoničnj dvorani. Podrobni spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice. (—)

VSE PRIDE PRAV

Hišni zdravnik reče gospe premožnega podjetnika: »Priznati vam moram, gospa, da sem za zdravje vašega moža resno v skrbeh. Preveč dela si nakoplje, obnemogel bo, pljuča mu slabijo . . «

»O, imenitno!« je vzkliknila gospa. »Potem morava na vsak način tudi letos na Jadran.«

FRANZ JOSEF GRENČICA
REG. S. BR. 22365 od 18-IX 1940 G

Italijanski tečaj

XXXV.

18. lekcija. Lezione diciottèsima.

Po mestu. In giro per la città. II.

Le strade di una città sòno generalmente bèn selciate o lastricate, mentre in un villaggio un buòn lastricato o selciato è raro. Quando si rifà il lastricato di una strada, questa rèsta impedita — »da quella strada non si passa, è tutta all'aria« — e un cartèllo: »È vietato il passo (il transito)« ne informa il pùbblico. Accanto alle strade, un pò' in rialto a fianco delle case si tròvano i marciapièdi asfaltati e riservati ai pedoni, per salvare i passanti dal pericolo di èssere rovesciati da un cavallo e di venire schiacciati dai tram e dagli omnibus. E quando, ad un crocicchio (una crocevìa, un quadrìvio), vogliamo traversare, bisogna badare bène per non rimanere sotto qualche legno.

Vocaboli.

Selciare, lastricare tlakovati. il selciato, il lastricato, il làstrico tlak, rifare popravljati, impedire ovirati, (cesto) zapreti, passare iti (mimo, po), l'aria zrak, una strada all'aria razkopana ulica, all'aria apèrta pod milim nebom, vietare prepovedati, il passo korak, il transito prehod, il pùbblico občinstvo, accanto a poleg, in rialto dvignjen, il rialto višina, brdo, a fianco di ob, il marciapiede hodnik, asfaltare asfaltiran, riservare pridržati, določiti samo za, il pedone pešec, salvare obvarovati, rešiti, il pericolo nevarnost, rovesciare prevrniti, podreti, il cavallo konj, schiacciare povoziti, zdrobiti, venire schiacciato (trpna oblika) biti povožen, il crocicchio=la crocevìa=il quadrìvio križišče, traversare prečiti, bisogna treba, badare paziti, rimanere ostati, il legno voz (mn. i legni vozovi, le legna drva, glej 7. lekcijo).

Predlog di. Preposizione di.

Pri sklanjatvi samostalnikov smo videli, da se s predlogom di tvori rodilnik (2. sklon). Ta predlog pa se rabi v italijanščini še v drugih primerih in pogosteje kakor slovenski rodilnik in danes si hočemo njegovo rabo ogledati nekoliko natančneje.

1. Mi pènto dei mièi peccati. Kesam se svojih grehov. Mi rallegro del vòstro succèsso. Veselim se vašega uspeha. Non ti ricòrdi di questo giorno? Se ne spominjaš tega dne? V teh stavkih imamo v slovenščini navaden rodilnik.

2. Il cappèllo del padre očetov klobuk, i guanti della sorèlla sestrine rokavice, quest'ombrèllo è di Francesco ta dežnik je Francetov. Tukaj znači di lastnika — drugi samostalnik (oče) je lastnik prvega (klobuk) — v slovenščini izrazimo to s svojilnimi pridevniki na -ov, -in. Pazite na to, da postavite k di — razen pri lastnih imenih oseb — določni spolnik! Vprašamo: čigav?

3. Un litro di birra liter piva, un chilo di zùcchero kilo sladkorja, un mètro di panno meter sukna, un pòco d'acetò nekoliko kisa. Prvi del pove, koliko je drugega. Di je brez spolnika! Vprašamo: koliko?

4. Un orològio d'òro zlata ura, una suòla di legno lesen podplat, una calza di seta svilena nogavica, uno sciallo di lana volnena ruta. Drugi del pove snov, iz katere je prva narejena, v slovenščini imamo pridevnik! Di ostane brez spolnika! Vprašamo: kakšen? iz česa?

5. La città di Lubiana mesto Ljubljana, il regno d'Italia kraljevina Italija, il nome di Giusèppe ime Josip, il mese di gennaio, di febbraio, di marzo ecc. mesec januar, februar, marc itd. V slovenščini sta oba samostalnika v istem sklonu brez predloga! Di je brez spolnika! Vprašamo se: Kako se imenuje mesto, kraljevina, mesec?

6. Namesto: ho mangiato pane e caccio rečemo lahko: ho mangiato del pane e del caccio, namesto: ho comprato pere e fichi lahko: ho comprato delle pere e dei fichi. Kadar hočemo označiti nedoločeno množino kake snovi, rabimo lahko samostalnik (pane, caccio, pere, fichi) brez člena, lahko pa postavimo predenj di s spolnikom. Del, dell', della, dei, degli, delle se v takih primerih imenuje Articolo partitivo.

7. Končno omenimo še, da se predlog di v zvezi z nedoločnikom zelo pogosto rabi namesto slovenskega stranskega stavka: Spèro di vedervi prèsto upam, da vas bom kmalu videl, ho promesso all'amico di venire alle tre obljubil sem prijatelju, da pridem ob treh, mi ripènto di èsser venuto kesam se, da sem prišel.

Vesti iz Hrvatske

Spominski dan dr. Ante Starčevića. Zagrebška vojaška posadka bo imela v petek, na god Antona Padovanskega, veliko parado v proslavo dr. Ante Starčevića kot prvobojevnika hrvatske misli. Tokrat bodo prvič prinešene k paradi tudi stare hrvatske domobranske zastave. Nadalje bodo ta dan povišani prvi absolventi zagrebške vojaške akademije.

Po smrti general. Poglavnik je povišal pokojnega podpolkovnika Stevana Duića za generala. Stevo Duić je bil v emigraciji poročnik dr. Ante Pavelića in eden izmed najvažnejših članov ustaškega generalnega štaba. Lani nekoč so ga našli umorjenega. V priznanje zaslug za ustaški pokret je bil zdaj po smrti povišan v generala.

Japonska je priznala Hrvatsko. Zunanji minister Macuoka je v soboto obvestil hrvatsko vlado, da je Japonska priznala samostojno državo Hrvatsko.

Izseljevanje dobrovoljcev. Po sklepu vlade bodo dobrovoljci razlaščeni. Hrvatski narod razpravlja o vzrokih tega strogega ukrepa in pravi, da je Beograd dal po prevratu Hrvatom čutiti posledice premagancev, zato mora hrvatski narod vsepovsod dobiti zadoščenje. Hrvati bodo torej odvzeli vso tisto zemljo, ki je bila kdaj srbskim pripadnikom dodeljena. Dobrovoljci se morajo vrniti tja, od koder so prišli.

O gradbenih delih na Hrvatskem poroča »Hrvatsko gospodarstvo«: Za prva dela, ki so najbolj potrebna, je dala vlada na razpolago 170 milijonov dinarjev. Med drugim bo dovršena poštna palača v Zagrebu, ki bo že po prejšnjem načrtu ena izmed najmodernejših v južnovzhodni Evropi. Nadalje bodo zgrajeni vseučiliški zavodi, trgovska visoka šola in tehnika. Obnovljene in nanovo zgrajene bodo nekatere šole in zavodi

Verska in kulturna avtonomija v Zagrebu. V Zagrebu so v teku pogajanja z muslimanskimi predstavniki za zagotovitev muslimanske verske in kulturne avtonomije.

---

zgodi v človeku. **Pavle Kovič** je podobo kapetana Chrisa izklesal v veličastno, klasično figuro, v kateri sta se široka gesta in patos starega pomorščaka na čudovit način prepletala z nebogljeno majhnostjo človeka, ki je kljub vsemu zlu neoskrunjena plemenitost sama. Trenutki pred snidenjem z Ano v prvem dejanju so primer resnično mojstrske igre. Ana je bila **Elvira Kraljeva.** Naravna igra, v kateri je prikazala to duševno lepo, a od vsega hudega do kraja utrujeno dekle, ki mu je treba samo še malo iskrenega vznemirjenja, da obnemore, je osvojila vsakogar: s takšnim suverenim mirom ustvarja resničen umetnik. Kurjača Mata je podal **Vladimir Skrbinšek** v izrazno dognanem liku mladega, iz življenja živo povzetega mornarja, ki mu niti srečanje s smrtjo ne vzame objestnega zagona, a trmasto zakrhne ob razočaranju nad žensko. Natakarja je prijetno predstavil **Milan Košič,** krčmarja prav tako **Peter Malec,** strojnika **Franjo Blaž.** Sodelovali so še **Rado Nakrst** (pismonoša), **Just Košuta** (prvi delavec), **Jože Kovič** (drugi delavec) in pa članica naše Drame **Rakarjeva,** ki je v realistično verni podobi podala staro mornarsko pajdašico Marto.

Uspeh, ki so ga Mariborčani dosegli s tem prvim nastopom, nam daje upanje, da bomo še večkrat deležni podobnih doživetij. m.

V okviru beneške Biennale bo prirejena letos razstava beneške grafike sedemnajstega stoletja, dalje razstava dalmatinske umetne obrti in razstava ljudske religiozne umetnosti. Benetke pripravljajo nadalje serijo gledaliških predstav na prostem. Uprizorili bodo predvsem nekatere Goldonijeve igre. Ob koncu avgusta in v začetku septembra bo filmska razstava z udeležbo Italije in Nemčije. Program letošnjih prireditev v okviru Biennale pa obsega tudi nekaj večjih koncertnih prireditev s skladbami domačih in tujih avtorjev.

Češka književnost se ugodno razvija. Prejeli smo po dolgem presledku 5. številko praškega mesečnika »Literární noviny«, ki ga izdaja znana književna družba **ELK** v nakladi 30.000 izvodov. Iz poročil o novih knjigah posnemamo, da se češka književna proizvodnja razvija prav ugodno. Število novih knjig najbrž ne zaostaja mnogo za povprečjem prejšnjih desetletij. Izmed množice novitet omenjamo samo najznačilnejše. Pri Orbisu je začela izhajati nova zbirka »Mojstri slikarstva«, čije prvi zvezek je posvečen Vincentu van Goghu. Borecky v Pragi je začel izdajati zbirko »Češki kraji«, v kateri je najprej izšel Pragi posvečeni zbornik; v njem so zbrane najlepše pesmi in prozni sestavki o »srcu domovine«, o ponosni in krasni Pragi. — Literarni zgodovinar Jiří Horák je zbral v znanstveno zgrajeno celoto pravljice o najpopularnejši osebi češke pravljice — Honzi. — Pri Borovem je izšla druga predelana in razširjena izdaja velikega »Slovarja češkega jezika, ki sta ga sestavila Pavel Váša in František Travníček. Slovar obsega okrog 1800 strani ter obravnava nad 80.000 gesel. O njegovi potrebi in priljubljenosti najbolj pričuje dejstvo, da je bila prva izdaja v nekaj letih popolnoma razprodana. — V češki poeziji in lepi prozi, ki izkazujeta še vedno obilno produkcijo, se pojavljajo razna nova imena. Prav pogoste so nove izdaje starejših avtorjev. Mnoga dela, ki so bila v poplavi novih knjig po krivici pozabljena, so postale spet priljubljena in izhajajo v visokih nakladah. — Med prevodi je opaziti zbirko poezij R. M. Rilkeja z motivi, ki jih je veliki nemški pesnik posvetil svojemu rodnemu mestu Pragi in češkemu okolju, v katerem je preživel zgodnja leta, dalje Rosendorfskega zbirko sodobne italijanske proze. Prevodi iz italijanske in nemške literature so sploh precej pogosti in je češka prevodna književnost v tem pogledu že popravila pomanjkljivosti svoje prejšnje preveč enostranske usmerjenosti. Pesnik O. F. Babler, ki je prevajal tudi iz slovenske in hrvatske poezije, pripravlja za družbo ELK nov prevod Dantejeve »Divine Commedie. Pravkar je izdal Boccacciovo »Dantejevo življenje«. Izmed znanstvenih del je omeniti sintetično delo zgodovinarja in pesnika Zdenke Kalista »Češki barok«, ki določa češkemu baroku pravilno mesto v vsem tedanjem evropskem miselnem in umetnostnem razvoju. Eva Jurčinova je obdelala v obliki romaniziranega življenjepisa osebnost pisatelja Julija Zeyerja, čigar stoletnica je potekla letošnjo spomlad, prof. Josef Jiřanek pa je izdal svoje spomine na B. Smetano in korespondenco s tem genialnim predstavnikom češke glasbe.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 15.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—

Službo dobi

Hišnik

dobi takoj mesto v šolskem zavodu. — Poleg plače prosto stanovanje, kurjava in razsvetljava. Prednost imajo vrtnarstva vešči. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Veselje do vrta«. 11055-1

Fotografinjo

prvovrstno retušerko. — Štajerko, sprejme takoj. Foto »Pelikan«, Maribor, Herrengasse 23. Nastop službe takoj. 10930-1

Natakarico

prvovrstno sprejme takoj gostilna pri »Levu«. 11109-1

Službe išče

Manufakturist

z znanjem italijanskega jezika, z dolgoletno prakso v prodaji čevljev in najboljšim priporočilom išče zaposlitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Agilen«. 11042-2

Zdravniška pomočnica

z izpitom in 6 letno prakso, bivša nastavljenka drž. bolnice v Beogradu, išče službo za takoj ali pozneje. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujna pomoč«. 11107-2

Foto pomočnica

večletna poslovodkinja boljših ateljejev v Beogradu, išče službo. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Odlična retušerka«. 11027-2

Vajenci (ke)

Vajenca

za krznarsko obrt takoj sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11093-44

Pouk

Na klavirsko harmoniko

poučuje na domu priznani pedagog in umetnik. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Uspeh«. 11069-4

Lingua italiana moderna

Poučujem metodično. — Takojšen uspeh, ure in cena po dogovoru. Po želji takojšnja konverzacija v toskanščini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Toscana«. 11110-4

Kupim

Plinski rešo

na dva ali tri plamene kupimo takoj. Ponudbe Marad, Tyrševa 38. 11077-7

Pisalno mizo

in dva stola kupim. — Svetla, Šmartinska 24. 11096-7

Pohištvo

Spalnico

malo rabljeno iz mehkega lesa, lakirano, — ugodno proda mizarstvo Gluhak, Brezovica. Ogleda se v zalogi: Ljubljana, Florjanska 19. 11075-12

Kolesa

Kolo

novo, zaradi odhoda takoj prodam. Renko, Povšetova 58, Kodeljevo. 11076-11

Žensko kolo

malo rabljeno, kupim. Rožna dolina, Cesta XXI štev. 11. 11098-11

Pomotoma se je vzelo

žensko črno pleskano kolo znamke Diamant, s tablico 193662 št. od kolesa 1039108. Kdor mi ga vrne, dobi 1000 din nagrade. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11099-11

Damsko in moško kolo

najfinejše znamke, luksus model, poceni naprodaj. Šuštaršič, mehanična delavnica, Tyrševa 13, Figovec, levo dvorišče 11089-11

Stanovanja išče

Stanovanje

s tremi sobami in pritiklinami, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samo odrasli«. 11073-21a

Stanovanje

2—3 sobno ali manjšo hišo na Gorenjskem — med Kranjem in Bledom vzamem takoj za daljšo dobo v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tročlanska rodbina«. 11097-21a

Stanovanje

komfortno, 7 do 8 sob in ostali prostori ali dve stanovanji s 5 odnosno 2-3 sobami z vsem komfortom iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Komfortno«. 11106-21a

Sobo odda

Kabinet

neopremljen, oddam takoj. Miličinskega 3, I. — Skvarč. 11068-23

Lepo sobo

separirano, z dvema posteljama, oddam takoj gospodom. Kavškova 26, I. nadstr., levo. 11108-23

Sobe išče

Opremljeno sobo

po možnosti z vso oskrbo, iščem. — Prednost Mirje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Gospa«. 11091-23a

Drž. upokojenec

išče opremljeno sobo za 15. junij. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dom«. 11080-23a

Dve gospodični

iščeta lepo sobo, po možnosti z uporabo kopalnice. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmerna cena«. 11081-23a

Lokali

Pisarniške prostore

z vsem inventarjem oddam - prodam. Center. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Zelo ugodno« 11100-19

Popolnoma opremljen **hotel** (11 sob) in dobroidočo **restavracijo** (4 sobe, vrt, moderna kuhinja, hladilne naprave itd. sredi **MARIBORA** prometna ulica **ZAMENJAM** za enako podjetje v **KOČEVJU.** Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Restavracija« 11079-19

Za pisarno ali poslovne prostore

oddamo takoj ali pozneje v najem lep, velik salon z balkonom in še eno manjšo sobo na Rimski cesti št. 2 (vogal Napoleonovega trga). — Pojasnila daje hišnik ob vsakem času. 11082-19

Posest

»REALITETA«

posestna posredovalnica v Ljubljani je samo v PREŠERNOVI ULICI 54 Nasproti glavne pošte Telefon 44-20

Vsako nepremičnino

v Ljubljani in njeni okolici kupimo. »Realiteta«, Prešernova ulica 54, I. nadstr., nasproti glavne pošte. Telefon 44-20.

Manjšo vilo

z modernim komfortom in vrtom, bi kupil v Ljubljani. Izplačilo v gotovini in takoj. Posredovalci so izključeni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mala vila«. 11070-20

Večje bivališče

za bivališče otrok sirot od 12 let naprej potrebujem v bližini Ljubljane. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno«. 11067-20

Kupim takoj

malo hišo v Ljubljani ali okolici. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Plačam takoj«. 11088-20

Zamenjam

nepoškodovano 3-stanovanjsko hišo v Beogradu za hišo v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Zamenjam takoj«. 11105-20

Glasbila

Gitara

skoraj nova, s krasnim glasom, ugodno naprodaj. Vprašati Kujevec, Hotel »Slon«, Ljubljana. 11071-26

Oblačila

Impregnirajte si Vaš dežni plašč z »Waterproof« prodaja Kolb & Predalič, Ljubljana 11083-13

Avto, moto

Bencin

se ne dobi, zato si pustite predelati vaš osebni ali tovorni avto na pogon z ogljem v Generator delavnici, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 10908-10

Motorno kolo

rabljeno ali novo 200 ccm Viktoria ali drugo kupim takoj. Naslov v vseh posloval. Jutra. 11094-10

Tovorni avto

brezhiben, do 3-tonski, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Tudi brez gum«. 11095-10

Kupimo takoj!

Stare avtomobile osebne in tovorne, plačamo visoko ceno. Generator delavnica, Tyrševa 13, levo dvorišče, Figovec. 11090-10

Kapital

Kupim podjetje ali trgovino

pristopim tudi kot družabnik, ki bi aktivno sodeloval. Potreben kapital takoj na razpolago. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Resna ponudba«. 11092-16

Stroji

Lokomobilo

od 30—40 KS v dobrem stanju, kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Lokomobila 35«. 11085-29

Drobilec

za kamen, dobre znamke kupim takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Drobilec«. 11086-29

Generatorji

za osebne in tovorne avtomobile, najnovejši modeli, različnih velikosti, na zalogi. »Generator delavnica, Tyrševa 13, (Figovec, levo dvorišče). 11087-29

Informacije

Tolmač italijanskega jezika

sodno zapriseženi dr. Mikuletič Fortunat, prej odvetnik v Celju, Vam točno in hitro obavi vse potrebne prevode, prošnje in slično. Nagrada zmerna, po dogovoru. Pri večkratnem delu pavšalen dogovor. Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. ure. Naslov: Kralja Petra trg 9 (pritlično, pisarna dr. Ražem) telefon 34-32. 10712-31

Izjava

Spodaj podpisani izjavljamo, da smo poravnali sporazumno svoje družinske razmere in preklicujemo žaljivke in klevete, ki smo jih izrekli drug proti drugemu. Mehle Rudolf, Mehle Frančiška, Mehle Franc, Mehle Ančka. 11102-31

Izgubljeno

Zavitek

sem izgubila od Slona čez Šelenburgovo ulico po Kongresnem trgu do Wolfove ulice. Pošten najditelj naj odda proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 11074-28

Izgubil sem

pred Srednjo tehniško šolo v nedeljo ponoči očala z roženim okvirom. Najditelj naj jih odda proti nagradi v oglas. oddelku Jutra. 11078-28

Gospa

ki je 8. t. m. ob 17. na kolodvoru pomotoma vzela kovček z imenom Uršič Sonja, se naproša, da bi istega oddala na ogl. odd. Jutra. 11084-28

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 19.30 uri

Sreda, 11. junija: »Bog z vami, mlada leta!« Red Sreda.

Četrtek, 12. junija: »Cigani.« Izven. Izredno znižane cene od 14 din navzdol.

Zadnje delo, ki je prišlo v letošnji sezoni za abonente na spored, je igra, ki sta jo napisala Camasio in Oxilio »Bog z vami, mlada leta!« (»Addio, Giovinezza«). Delo je zrežiral prof šest. Igra ima tri dejanja, v katerih je prikazano okolje, v katerem živi študentovski svet. Mlada ljubezen, ki jo doživlja junak igre, njeni zapletljaji in njen konec tvorijo vsebino. Glavne vloge bodo igrali: Levarjeva, Kralj, Mira Danilova in Sever. Predstava drevi v sredo 11. junija bo ob 19.30 za red Sreda.

Na Telovo bodo igrali v Drami ob 19.30 kot predstavo izven abonmaja po izredno znižanih cenah od 14 din navzdol Frana Milčinskega igro »Cigani«. Humor in šegavost odlikujeta dejanje, ki se godi na podeželskem sodišču in v gostilni. Pri igri sodelujejo v glavnih moških vlogah naši komiki: Daneš, Cesar in Lipah, nadalje: Drenovec in Gabrijelčičeva, Peček in Nablocka i. dr. Opozarjamo na nastop priljubljenih kupletistov Jožka in Ježka.

OPERA

Začetek ob 19. uri

Sreda, 11. junija: »Carmen.« Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenčeve.

Drevi v sredo 11. t. m. bo gostovala v naši Operi v naslovni partiji Bizetove »Carmen« gospo Zlata Gjungjenac. Odlične pevske sposobnosti, ki jih umetnica druži s svojstvenim igralskim podajanjem ciganke Carmen, so porok za umetniški užitek prvega reda. Predstava bo izven abonmaja.

Otroci, ki sodelujejo v operi »Carmen«, imajo danes v sredo 11. t. m. v Operi skušnjo.

NUJNA ZADEVA

Trgovski potnik prihiti v trgovino:

— Nujno moram govoriti z gospodom šefom.

— Žal, ne morete, odvrne kom. Včeraj smo gospoda šefa pokopali.

— Ali, prosim vas, saj gre vendar samo za razgovor dveh, treh minut.

ZAMOREC

Maršal Mac Mahon je nadzoroval gojence vojaške akademije v St Cyru. Pri tej priliki so mu predstavili tudi nekega mladega nadarjenega Afričana.

— A, vi ste zamorec?

— Da, moj maršal.

— Lepo, lepo... Samo tako dalje!

Iz Novega mesta

Visok obisk. V soboto popoldne so obiskali tukajšnjo podružnico »Jutra« novomeški civilni komisar g. dr. Graselli v spremstvu svojega tajnika in prefekta tukajšnje policije. G. komisar je v daljšem živahnem razgovoru z našim uradništvom pokazal živo zanimanje za naš tisk ter se podrobno informiral o stanju tiska v Novem mestu in okolici. Ob odhodu je visoki gost izrazil željo ostati tudi v bodoče v najtesnejših zvezah z našim tiskom ter je pozval naše predstavnike, da ga večkrat obiščejo, s čimer je ponovno izkazal svojo veliko naklonjenost do našega tiska.

Navijanje cen. Tudi pri nas so oblastva posvetila vso skrb borbi proti navijanju cen in že v kali zatrla vsak poizkus pridobitnih krogov izrabiti sedanje stanje v svoje sebične namene. Tako je bil te dni neki tukajšnji trgovec radi navijanja cen kaznovan s tridnevno zatvoritvijo trgovine, istočasno pa je bil proti njemu uveden tudi sodni postopek. Prebivalstvo spremlja z vidnim zadovoljstvom in odobravanjem prizadevanja tukajšnjih oblastev proti navijalcem cen in upa, da bo z odločnimi ukrepi možno že v kali zatreti vsako navijanje cen in uvesti red v naše gospodarstvo.

Promenadni koncerti. Vojaška godba tukajšnje vojaške posadke prireja vsako soboto in nedeljo od 18. do 19. ure na Glavnem trgu promenadni koncert, kateremu stalno prisostvuje velika množica meščanov, ki z vidnim odobravanjem spremljajo umetniška izvajanja odlične vojaške godbe. Ob tej priliki izražamo željo prebivalstva, da bi se po možnosti vršili v bodoče ti koncerti vsaj eno uro pozneje, da bi bili tako tudi čelavski in nameščenski krogi deležni glasbenega užitka.

ČUDOVITO

Vinski trgovec pravi gostilničarju:

— Vašega očeta sem dobro poznal, čudovito ste mu podobni.

Gostilničar: — Oprostite, gospod, to ni bil moj oče, temveč samo moj očim.

Trgovec: Ah! To je pa še bolj čudovito!

Oglase v italijanske časopise

inserenti lahko naročajo

v Oglasnem oddelku „JUTRA“

V LJUBLJANI, ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 3

Uradovanje nepretrgano od 8. do 18. ure

Importante stabilimento Goriziano fabbricante arredi scolastici, mobili per uffici, materiale didattico e tutti gli stampati per municipi e scuole, abbisogna di un CAPACE RAPPRESENTANTE per la Provincia di Lubiana. Scrivere in lingua italiana, tedesca o francese alla Ditta Dal Soglio, Gorizia.

Rappresentante

pratico ramo cerca Lubiana importante fabbrica automobili Italiana. Offerte con referenze Cassetta 18209 Z. Unione Pubblicità, Trieste. 4090

Zastopnika

v Ljubljani s prakso v stroki išče velika italijanska tovarna avtomobilov. Ponudbe s priporočili na poštni predal 18209 Z. — Unione Pubblicità. Trieste.

! Inserati v „Jutru“ imajo velik uspeh !

MR. BAHOVEC PLANINKA ZDRAVILNI ČAJ

„Planinka“

zdravilni čaj za čiščenje, proti slabi prebavi in za spomladansko zdravljenje se dobi tudi v Italiji pod imenom:

„Stella Alpina“

Zastopnik: Farmacia Mizzan, Trieste.

„Stella Alpina“

il te medicinale purgante contro l'indigestione e per la cura in primavera si trova in tutte le farmacie della Provincia di Lubiana pure col nome di tè

„Planinka“

produzione esclusiva della Farmacia L. Bahovec, Lubiana. (Si parla italiano)

Vabilo na II. glavni občni zbor UČITELJSKE TISKARNE d. d. v Ljubljani

ki se bo vršil v prostorih Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6, dne 13. julija 1941. ob 10. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika ustanovne skupščine ter ugotovitev ustanovnih stroškov.
2. Poročilo upravnega sveta o poslovnem letu 1940 in predložitev bilance ter računa zgube in dobička.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Odobritev bilance ter računa zgube in dobička in sklepanje o predlogu upravnega sveta glede uporabe čistega dobička.
5. Slučajnosti.

Ako ta skupščina ob napovedani uri ne bo sklepčna, bo ponovna skupščina dne 27. julija 1941. ob 10. uri dopoldne na istem kraju in z istim dnevnim redom, ki bo v smislu določil § 12., odstavka 5. veljavno sklepala ne glede na zastopano delniško glavnico.

V LJUBLJANI, dne 8. junija 1941.

Upravni svet

E. Salgari: 27

BOJ ZA MOMPRACEM

Pustolovski roman

»S temi ljudmi se ni šaliti. Kako nadležne so te topničarke! Videti je, da še nimajo dovolj!«

Trojica topničark, ki niso bile nasedle na peščino, je bila jahti spet za petami.

Ena izmed njihovih krogel je bila jahto že dosegla, vendar ni napravila posebne škode.

»Mati!« je kriknil Yanez, ki je postajal že nestrpen. »Ali naj stopim na tvoje mesto?«

»Samo trenutek še, gospod.«

Strel je zagrmel.

Mati je bil dobro nameril. Dimnik prve topničarke se je zrušil na palubo.

»Vrlo, Mati!« je zaklical Yanez.

»To ni še nič, gospod.«

»Podvizaj se, preden pride topničarka. Preblizu Labuana smo. Lahko da bi v Viktoriji slišali streljanje.«

Sovražen izstrelek je pogodil jahto in raztrgal nekaj konopcev.

Mati je mirno pomeril in ustrelil.

Tudi druga topničarka je bila zadeta v polno.

»Mati,« je rekel Yanez, »poskusi zadeti še tretjo topničarko.«

»Rad bi vam ustregel, gospod, pa je ne morem naravnost doseči, ker se skriva za pečinami.«

»Streljaj vendarle. Saj imamo dovolj streliva.«

»Poskusimo,« je Mati odvrnil.

Ustrelil je nekajkrat, a brez uspeha.

»Narobe gre!« je zamrmral Yanez in srdito vrgel cigareto proč. »Toda izmotati se moramo, naj stane kar hoče.«

Streljanje se je nadaljevalo z obeh strani z veliko silo, toda zadetki so bili neznatni.

»Mati,« je rekel Yanez, »daj meni, da poskusim.«

»Ne še, gospod.«

»Še tri strele ti dovolim.«

»To je premalo, gospod Yanez, a storil bom, kar le morem, da vas zadovoljim.«

Pravkar je hotel sprožiti strel, ko so javili, da se je odposlani čoln vrnil.

»To je Kamamuri,« je vzkliknil Mati.

Yanez je pohitel k ladijskim stopnicam. Ind je jadrno splezal na ladjo.

»Preliv sem našel, gospod Yanez,« je rekel. »Drugi izhod je na severni strani otoka.«

»Ali ga stražijo?«

»Čuva ga ladja, ki je mnogo večja od topničarke.

»Je mar križarka?«

»Menda.«

»In je sama?«

»Da, gospod Yanez.«

»Je voda v prelivu dovolj globoka za mojo jahto?«

»Nameril sem osem do devet čevljev.«

»Več ne potrebujemo. Ker s topničarkami ne moremo opraviti, bomo napadli ono ladjo. Vse moramo poskusiti, ako nočemo, da nam tu odbije smrtna ura. Pojdiva, Kamamuri, Vsaka minuta je dragocena.«

Tudi jahta se je spustila za njima. Voda je bila dovolj globoka.

Mati je nenehoma meril globino, da ne bi zavozil na pesek.

Preliv se je vil kakor kača, toda globok je bil dovolj.

»Ali je še daleč?« je vprašal Yanez.

»Pol ure,« je odgovoril Kamamuri.

»Odkod si videl ladjo?«

»Z nekega griča.«

»Tedaj pojdiva na suho.«

Pristala sta na desnem bregu, med tem ko se je jahta zasidrala ob levem, ter splezala na skale, ki so bile tam dokaj visoke.

»Ako je križarka, tedaj ima mnogo močnejše topove kakor mi,« je menil Yanez.

»Kaj ne bi mogli poklicati našega brodovja?« je vprašal Kamamuri.

»Že nekaj časa premišljujem o tem,« je odvrnil Portugalec, ki mu je bilo videti, da ga dobra volja mineva.

»Kdo ve, ali bo mogel čoln mimo, ne da bi ga opazili?«

»Da, ako počakamo noči. Mesec vzide zelo pozno.«

»Jaz vzamem nase, da prikličem brodovje, gospod Yanez.«

»To ne bo kar si bodi.«

»Kjer velika ladja ne more mimo, bo majhen čoln zlahka ušel pozornosti zasledovalcev.«

Splezala sta bila na visoko skalo, od koder sta imela širok razgled.

Kmalu je opazil Portugalec velik steber dima, ki se je dvigal nad neko hosto.

»To ni topničarka,« je rekel in namršil obrvi. »Križarka je, in še zelo velika, dragi moj Kamamuri.«

»Ali jo mislite napasti?«

»Ne brez pomoči brodovja. Z razstreljeno jahto se ne bi rad vrnil v Varauni. Sultan bi utegnil spet kaj zasumiti, saj je že tako dovolj nezaupen. Na pogled bi ga imel za bebca, v resnici pa je velik nepridiprav.«

»Kaj naj torej storimo?«

»Počakali bomo noči. Nato se odpelješ v zaliv in pokličeš brodovje. Morda bo treba osvojiti ladjo, ki nam zapira razgled, z naskokom.«

Zlezla sta s skale in se vrnila k jahti. Dva moža sta ostala na kopnem za stražo.

Topovi so molčali.

Zadnja topničarka se ni bila čutila dovolj močne, da bi sledila jahto, in je bila rajši ostala pri tovarišicah, ki so jo mogle podpreti s svojimi topovi.

Popoldne je poslal Yanez nekaj ljudi k vhodu v preliv, ker se je bal, da ne bi bile topničarke med tem dobile pomoči.

Ogledniki pa so javili, da so vse tri ladjice še vedno zasidrane druga ob drugi.

Okrog sončnega zahoda je šel Yanez še enkrat na kopno, in tedaj je na plamenečem obzorju vendar že odkril ladjo, ki je prežala nanj.

Bila je prava križarka, vsaj štirikrat tolikšna, kakor jahta in gotovo oborožena z močnimi topovi.«

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.